

శ్రీరామకృష్ణ-వివేకానందులు.

యమ్. వి. యల్. నరసింహారావుగారు.

21/46

ప్రకాశకులు.

శ్రీరామకృష్ణ పూజామందిరము

కొత్తపేట గుంటూరు.

1933

All rights reserved]

[వెల 0-2-0

I humbly dedicate this Booklet to
M. R. Ry., M. KALIDAS Pantulu garu
Whose son RAMAKRISHNA has been a perpetual
Inspiration to me.
M. V. L. NARASIMHA RAO.

శ్రీ. 46

శ్రీమద్భగవద్గీతా
అధ్యాయములు

తొలి పలుకు.

యువక ప్రపంచము సాహిత్యాంబుధియందు, శ్లేషలా తరంగములలో ద్రొల్లుచున్నది. రత్నగర్భయందలి రత్నకాంతులు చూచుటకు మారు ఊరోదకములు మాత్రమే పానముచేయుచున్నది. తత్వశాస్త్రమువలె, సాహిత్యముకూడ సత్యస్వరూపిణివైపునకే, త్రోవజూపుచున్నది. "సత్యం, శివం, సుందరం," ఇదియే మానవుని లక్ష్యము. యదార్థములో నీ మూడింటికి భేదములేదు. తర్కముచే, తత్వవేత్త సత్యమును తెలిసికొనటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. తన్మయత్వముచేత కవి సత్యముయొక్క సౌందర్యమునుగాంచుచున్నాడు. కాని ఘ్రేంచి కాలోరిజ్టి అను బిరుదాంకితుడగు నొక మహాకవి వచించినట్లు నవలకు సాహిత్యమున చోటేలేదు.

నవీనయుగము పరివర్తన యుగము. తత్వజ్ఞానములో కాలము గడపు, వయసుమీరినవారికి చెప్పవలసినదే లేదు. యువక ప్రపంచము మాత్రము ఆ పేళములో ముందుకుగొంతు లెడుచున్నది. ఈయువకులే రాబోవు యుగపురుషులు. ఇట్టివారు యేదోవిధముగా ప్రౌద్ధబుచ్చక సోమరితనమును దరిజేరనీయక మహాపురుషుల జీవితములను, పఠించినచో మహనీయులు కాగలుగుదురని విశ్వాసము. తద్వారా దేశ సేవకులై మానవాదర్శమును చేరగలరనియే మాయాశయము. అధ్యాత్మికానుభవమే మానవుని లక్ష్యము. బ్రహ్మ సందమే జీవిత పరిమాణధి.

అస్మత్ సోదరులారా ! మీ కాలమును కల్పనా కథలతో ప్రోద్బుధులై వద్దు. బాకి పండితుడు వచించినట్లు (Fiction is to be replaced by biography) కల్పనాకథలకు మారు మహాపురుషుల జీవితమును పఠించవలెను. మరియు అమృహానీయుడే వచించినట్లు, "There is no greater sermon than the biography of a great man". మహాపురుషుల జీవితములకన్న ఎక్కువగా నుపయోగించు మతబోధ వేరులేదు. ఇగ్మహానీయులే అజ్ఞానాంధకారము నకు చంద్రునివంటివారు. అట్టివందగ్భములో మహాపురుషుడయిన శ్రీరామకృష్ణుని జీవితము సర్వవిధముల పఠనయోగ్యము.

గాంధీమహాత్ముని గురించి యుపన్యసించుచు డాక్టరు హోమాము "There is no true baptism of soul than the knowledge of the eastern saint" మహాత్ముడైన యీ ప్రాగ్దేశపు భక్తాగ్రేసరుని తెలిసికొనుటకన్న ఎక్కువ నిజమయిన క్రైస్తవ సంస్కారములేదు. నెత్తిపై నీరుదిలకరించి నంతమాత్రమున క్రీస్తు సందేశము మనకబ్బదు. అటులే మజ్జాపవీతమును ధరించినంతమాత్రమున కూడ్రత్యము నశింపజూదు. బ్రాహ్మణత్వము చేకూరదు. "బ్రహ్మజ్ఞానంతు బ్రాహ్మణః" అనువ్యాయము ననుసరించి బ్రహ్మజ్ఞానమును పొందినవాడే బ్రాహ్మణుడు. శాస్త్రగ్రంథములు పఠించినంతమాత్రమున, బ్రాహ్మణుడు గాజాలడు. శ్రీకృష్ణ భగవానుడు భగవద్గీతయును వచించినట్లు సమకృష్టికలవాడే నిజమయిన పండితుడు. నిజమయిన ధర్మి. నిజమయిన భక్తుడు. నిజమయిన కర్మయోగి. అట్టివాడే మన శ్రీరామకృష్ణ పఠ

మహాంస. ఈతనికి పరమహంసయను నామము చెల్లునా ?
 ఇటీవల నొక మహానీయుడు “ శ్రీరామకృష్ణు డేమహాభా
 వ్యమును రచించెను ? అతనికి సంస్కృతజ్ఞానము లేదే ?
 పరమహంసయను నామము సార్థకమగునా ? ” యని నన్ను
 ప్రశ్నించెను. శ్రీరామ కృష్ణుడు భావ్యములు, రచించని
 మాట సత్యమే. భావ్యముల విషయమట్లుంచి తననామమే
 తానువ్రాసుకొనలేని తొకిక విద్యావిహీనుడు. కాని యీతని
 చదువు ఓ, న, మా, లలోనే ఓంకారాభ్యాసముతో సంపు
 తీకరణము చేయబడినది. మహానీయుడగు ప్రహ్లాదునివలె
 సత్యాసత్త్య స్వరూపమును తెలుసుకొనుటలోనే భగవత్తత్వ
 సిద్ధాంతం యుండును. మానసము లగ్నముచేసి, ఆధ్యాత్మిక
 లక్ష్యమును లంఘించి, జీవబ్రహ్మైక్యానుసంధానమును, అను
 భవపూర్వకముగా చవిజూచి బ్రహ్మసందానుభవమును
 మానవలోకమునకు కూడా చవిచూపినవాడు. ఇట్టిమహానీ
 యుడు పరమహంసకాకపోవునా ? తర్కవ్యాకరణములను
 బురదగుంటలలోబడి మానవ జీవితలక్ష్యమునకు దూరము
 గాక, ఆత్మప్రబోధము అను రెక్కలపై నెగిరి, మానవుడు
 పోజాలని మహత్తర యున్నత ఆధ్యాత్మిక, గగనమండలమున
 స్వేచ్ఛగా సంచరించినవాడే మనపరమహంస. “ హూమా ”
 అనుపక్షి ఆకాసమున సంచరించుచునే గ్రుచ్చుకెట్టుచు. ఆకాస
 మునుండి క్రిందికి జారుచుండగా మధ్యనే పరిపక్వదశవచ్చి
 బ్రద్దలై అందలి పిల్లి బయల్పడును. క్రిందికిజారుచుండగానే
 కాళ్లువచ్చును. రెక్కలు బలిష్ఠములగును. భూమండలము
 చేరకుండగానే ఆపిల్లి తిరిగి ఆకాసమున కెగసిపోవును. అట్లే

మన రామ కృష్ణుడు. వ్యావహారిక పంకిలమునబడక, జన్మించినదాది పారమార్థిక సత్యస్వరూపమునే వీక్షించి, అష్టాంగ యోగముచే షట్పత్రముల భేదించి సమస్తలోకములను చాటి, సత్యలోకమును సమాధియందు వీక్షించినవాడే మన పరమహంస. ఈతని హంసఅధోనంచార మన్నమాట యెరుగదు. ఊర్ధ్వసంచారమే యీతనిహంస సడక. మహత్తర తత్వజ్ఞానాభ్యాసముచే పంచభాతికదేహమును పరీక్షించి, పంచకోశ గుహస్వరూపమని తెలుసుకొని, సత్వరజస్తమోగుణాత్మకమైన ప్రకృతినిదాటి, అరిష్టద్వర్షమునుజయించి, షడూర్ములనుదాటి, అవస్తాత్రయాతీతుడై, స్థూలసూక్ష్మ కారణశరీరముల కావలనున్న, సృష్టిస్థితి లయములకు హేతుభూతమైనమహాకారణ స్వరూపమును, గుర్తించగలిగినవాడే మన రామకృష్ణ పరమహంస. ప్రారబ్ధ ఆగామిసంచితములులేక ప్రపంచక్షేమము కొరకున్నా, జగత్కల్యాణముకొరకున్నా దేహధారియై, మానవకోటియొక్క పాపములను, యోగు క్షేస్తువలె భరించినవాడే శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస. ఇట్టి మహాపురుషుడు, మహత్తరజ్ఞానరాసినుండి, భూమండలముపైన రాలిన యొక తేజోకణమే. అట్టిమహాపురుషుని చరిత్రమును తెలుసుకొనగల్గుట, యెంత ఆనందకరము.

19వ శతాబ్దము మహా పరివర్తనయుగము. ఆకాలమున తేజస్వరువు లెందరో జన్మించిరి. వంగరాష్ట్రమున నేపేంద్రనాథతాగూరు మహర్షి బిరువాంకితుడయ్యె. కేవల సంద్రసేనుడు. బ్రహ్మకరుడువని వ్యవహరింపబడెను. ఇతడు శ్రీరామకృష్ణుడు భగవాన్ అనుబిరుదునకు అర్హుడయ్యె. ధైర్యు పట్టామునకు సోక్రటీస్ జ్ఞానచక్రుని వ్యవహరింప

బడెను. అట్లే 19వ శతాబ్దమునకు, జ్ఞానచక్రువెవరన్నచో శ్రీరామ కృష్ణ పరమహంసయేయని నిర్ధారణముగా చెప్పవలెను.

ఈ చిన్నిపాత్రము, శ్రీరామ కృష్ణ వివేకానందుల జీవితస్వారస్య పూరితము. జీవితమన్నది యేకవచనము. శ్రీ రామ కృష్ణ వివేకానందులు బహువచనము. ఇది అసందర్భముగా నుండవచ్చును. కాని గ్రీసు దేశమునందలి సోక్రటీసు, ప్లేటో అనువ్యక్తులు వ్యవహారికమున యిద్దరయినను, యదార్థములో సత్యముయొక్క రెండుపరిణామములు. సోక్రటీసు లేక ప్లేటోలేదు. ప్లేటో లేక సోక్రటీసులేదు. సోక్రటీసు వునాది. ప్లేటో బానిపై నిర్మించిన భవనము. అట్లులే శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల సంబంధముకూడనని నావిశ్వాసము. ఒకవస్త్రమునకు పేకవడుగులెట్లో, హిందూ మతమునందు శ్రీ రామకృష్ణ వివేకానందులు కూడ నట్లే. శ్రీ రామకృష్ణుని ఒక సువర్ణముద్రికయొక్క, యొకవైపునకు బోల్చినచో, వివేకానందుని ముద్రవైపునకు పోల్చవచ్చును. శ్రీ రామకృష్ణుడు ఆత్మ. వివేకానందుడు దేహము. ఆత్మ లేనిదేహము, శవపేటిక నలంకరింపదగ్గది. ఇక దేహములేని ఆత్మయో మానవలోకమున కచింత్యము. శ్రీరామకృష్ణుని ఆత్మప్రతిభయే, వివేకానందుని ప్రతిభావంతుని చేసినది. వీరి సంబంధమును చింతించుటకైన మానవులకు శక్యముగాదు. జీవుడు ఆవరణ విక్షేపములను దాటి ఆనందకోశమును సహితము భేదించినప్పుడు, బ్రహ్మగా శోభిల్లుచున్నాడు. అట్లులే వివేకానందుడు శ్రీ రామకృష్ణునిమందు లీసమై, శ్రీరామకృష్ణుడుగానే శోభిల్లినాడు. భస్మీపటలమైన పాము

కుబుసము, నిమిత్తమాత్రముగా నన్నట్లు వివేకానందుడు కూడా, నిమిత్తమాత్రమై యుండెను. కాని వివేకానందుని యొక్క ప్రతిఅణువునుండి ప్రకాశించినది శ్రీరామ కృష్ణుడే. మరియు సూర్య చంద్రుల సంబంధమే, శ్రీరామ కృష్ణ వివేకానంద లకు కూడా నిరూపించవచ్చును. సూర్య ప్రకాశములేని చంద్రుడు తేజోరహితమైన నొక గోళమే. చంద్రునికి స్వయం ప్రకాశములేదు. అప్రకాశమంతయు సూర్యునిదే. అటులనే వివేకానందుని ప్రతిభయంతయు శ్రీరామకృష్ణునిదే. వివేకానందుడు “నే నేమైన సత్యమును మీకు జెప్పినచో అది రామకృష్ణునిది. తప్పలన్నియు నావి.” అని వచించియుండెను. యదార్థముచో జీవబ్రహ్మ భేదము కల్పితమైనట్లు శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల భేదముగూడా కల్పితము. ఈయిరువురు యదార్థములో నొక్క స్వరూపమే. వీరికిగల సంబంధము నింకొకవిధముగా జెప్పవలసివచ్చినచో, బ్రహ్మ ముఖమండలమునండి ప్రకాశించు రెండు నేత్రములే శ్రీరామ కృష్ణ వివేకానందులు.

అస్మత్ జేశీయులాగా! ఇట్టి మూర్తిస్వరూపమును తెలుసుకొనుటకు ప్రయత్నింతము. చిత్రకారలు పిరి మూర్తి స్వరూపమును చిత్రించినచో, అది జీవ బ్రహ్మైకాను సంధానమే. అట్టి పవిత్రస్వరూపమును చూడవలెనన్న భౌతిక ఇంద్రియములు చాలవు. ప్రాయశఃపరమమునన్న కలమా సాగదు. భావతరంగములలో, ప్రణిమిపము కలము తేలి పోవుచుండును. హృదయమునందు మూర్తి ప్రతిఫలించును,

మహాశయా! ఒక్కమాట. ఘమారు ఇరువది సంవత్సరములకు పూర్వము, శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల బోధా

మృతముతో, నాకు ప్రథమ పరిచయము కలిగినది. వివేకా
 నందుడు చికాగోనగరమున జరిగిన మతసంబంధమైన పార్ల
 మెంటుసభలో హిందూమతముపై నొసంగిన గంభీరోపన్యాస
 ము నాదృష్టి నాకర్పించినది. ఆరోజులలో కండకావరములే
 సత్యములని, దేహమే భగవానుడని, చావుఅన్నది లేనేలేనని,
 తత్వజ్ఞానము శూన్యమని, తిని తిరిగి త్రాగుటయే జీవితకర
 మావధియని, ప్రపంచమే సత్యమనినమ్మి, సత్తా మాత్ర సన్ని
 స్థరూపమును, మంచితోయిన నాకు ఆవివేకానందుని గంభీ
 రోపన్యాసము జంఝూమారుతమైనది. లజ్జానాంధకారము
 అంతరించి పైచేయన గగనమండలమున జ్ఞానభాస్కరుడొకింత
 గోచరించినాడు. హిందూమతమన్న నాకొకింత గౌరవము
 గూడ మేర్పడినది. ఉపనిషత్తులు, గీత, యందు పిశ్వాసము
 అంకురించినది. శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందులన్న, పూజ్యభావ
 మేర్పడినది. ఇట్లు రెండు మూడు సంవత్సరములు జరిగినవి.
 కాబిచిత్రమేనుని చెప్పవచ్చును. సూర్యుడు పశ్చిమాంబుధి
 యందు యెర్రని నిష్క్రముద్దవలె జారిపడిపోయినాడు. చీకట్లు
 నలుదెరల ప్యాచిపోయి. కాశ్రి షుమారు ఏడు యెనిమిది
 గంటల సమయము. నాయుంటియందలి నేను చదువుకొను
 గదిలో ప్రవేశించితిని. ఇంటియందు యెవరునులేరు. చావపై
 కూర్చునియుంటిని. ఏనియో నొక ఉద్రేకము జనించినది.
 ఒడలు ఝల్లుమన్నది. అంతలో చావపై శయనించితిని.
 భయమన్న యెరుగని నాకు ఒకింత భయము గలిగినది. కార
 ణముతేలియను. మాటరాదు. ఇట్టి సందిగ్ధావస్థలో శ్రీరామ
 కృష్ణుని మూర్తి ప్రత్యక్షమైనది. కన్నులకు కట్టవట్లు అగుపడి
 నది. ఏమి గూఢోధ! ఏమి యామూర్తియందలి జీవకళ!

చిత్త వికాసము ముఖముపై తాండవ మాడుచుండ సమాధి నిష్ఠయందు నిమగ్నుడై, కూర్చునియున్న ఆరామ శృష్టుని మూర్తి యిప్పటికి గూడ మరుపునకు రాదు. ఒక చేతితో అభయమిచ్చినాడు. కాని యాభావము నాకర్థముగాలేదు. రెండు మూడు నిమిషములలో ఆమూర్తి అంతర్ధాన మొంది నది. భయము క్రమేణపోయినది. తిరిగి నన్ను నేను తెలుసు కొన గలిగితిని. తదుపరి ఒకటి రెండు సంవత్సరములు జరిగి నవి. గొప్ప ఆశయములతో, కలకత్తాకు వెళ్లితిని. శ్రీరామ శృష్టుడు తన స్థానార్చన స్థానమును చూచితిని. రాణి రాస్మాని కిట్టించిన దేవళమును జూచితిని. బేలూరు మఠమును సందర్శించితిని. పంచవటికేగితిని. మనస్సంతయు లభ్యాత్మిక తెలంపులతో నిండిపోయినది. భూలోకమంతయు స్వర్గధామముగా ప్రకాశించినది. కాని ఆ రోజులలో దేశసేవచేయ వలెనని సంకల్పించితిని. రాచకీయ విషయములందు, పనిచేయవలయునని కఠూహలము జనించినది. మహాపురుషుల సందర్శించితిని. ఒకింత రాచకీయ నైతిక సాంఘిక మతసంబంధ మైన గ్రంథములు చదివితిని. యవకావేశము దేహము నందలి ప్రతి అణువునుండి బయలు వెడలినది. కాని “అన్యథా చింతయేత్ కార్యం, దైవమన్యత్ర చింతయేత్” తానొకటి తలచిన పరాత్పరు డింకొకటి తలంచునుగదా. వెంటనే నాకు ఒకింత నేత్రదోషము కల్గినది. నా ఆశయము లకు భంగము వాటిల్లినది. డాక్టరులను సలహా అడిగితిని. కలకత్తా వదలవలసి వచ్చినది. చెన్నపట్టణము చేరి నేత్ర చికిత్స చేయించుకొంటిని. కాని లాభములేకపోయెను. చికిత్స వల్ల యెక్కువ నష్టమే కలిగినది. బాహ్యదృష్టి పూర్తిగా

పోయినది. ఎట చూచిన అంధకారము. మానసికములో కలత. ప్రపంచమంతయు తారుమారైనట్లున్నది. ఈసంక్షోభము తుపానువలె వచ్చినది. ఈప్రళయ వాయువులో భావములు అను వృక్షములు, వేళ్లతో పెకలింపబడిట్లు కనబడినవి. ఇట్లు ఒకటి రెండు సంవత్సరములు గడచినవి. తుపాను వీచిన మరుదినమున సూర్యుడు తూర్పుదిక్కున స్వచ్ఛకాంతులతో గోచరించునట్లు నా ఆధ్యాత్మిక భావములు, నశించిన దనుకొన్న నా తత్వజ్ఞాన, తిరిగి అంకురించినది. ఆజ్ఞానలో కొంతకాలము గడపితిని. తత్వశాస్త్రముయొక్క పరిశీలన కొంతజేసితిని. గ్రంథ పరిచయము కొంతగల్గినది. అంతర్దృష్టి పొడసూపినది. అంతకంతకు పెంపొందినది. తుదకు బాహ్యదృష్టిలేని కొరత తీర్చినది. ఇప్పుడెవరైన నానేత్రదృష్టిని ప్రసాదించెదనన్నకూడ కావలెనని అంతగా నేను భ్రమపడను. నన్ను బాహ్యదృష్టి వ్యామోహపరుప జాలదు. శ్రీరామ కృష్ణుడు నాకొసంగిన అభయహస్తమునకు అర్థమిదియని తెలుసుకోగల్గితిని. అందుచే నాజీవిత కృషి ఆపరమ పవిత్రమూర్తియొక్క, ప్రాభవమును ప్రపంచమునకు, చాటుటయని నిశ్చయించుకొంటిని. గ్రామ గ్రామమునకు, పల్లె పల్లెకు, యీ మహానీయుని, జీవితసందేశమును, తెలుపుభాగ్యము, నాకు లభించినచో, ఇంక నేమి కావలయును? ఇదియే నాపని. శ్రీరామ కృష్ణ వివేకానందుల జీవితము, లిద్వారా వారి సందేశము, సోదరులకు శక్తి వంచన లేక, చాటుప్రయత్నములో నాజీవితము పూర్తిమైన యెడల, మహా భాగ్యమని

తలంతును. అదియే నాజీవిత పరమావధి. అట్టికృషియే నాకు
బ్రహ్మానందమును చేకూర్చగలదని నానిశ్చయము.

మహాశయా! స్వవిషయము కొంత చెప్పవలసివచ్చి
చెప్పితిని. పాఠకలోకము మన్నింతురుగాక. ఈ చిన్ని పోత్త
మునందలి లోపములను విసర్జించి, ఏమైన యొకింత సత్యమున్న
చో గ్రహింప గోరెదను. ఇక కథాభాగమునకు వచ్చుదము

తె నా లి.

15-4-33.

}

ఇట్లు తమ సేవకుడు,

మతుకుమల్లి వెంకట లక్ష్మీనరసింహారావు.

1074

11

శ్రీ రామకృష్ణ వివేకానందులు.

నిరంతర భక్తి విశ్వాసములతో, కాలికాప్రతిమయొద్ద నిలచి, ఆరు సంవత్సరములకు పైగా ధ్యానించిన మహాపురుషుడెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. దేహమంతయు మంచుచుండ గొంతెత్తి “అమ్మా” యను శబ్దమును ఆరు సంవత్సరములు యుచ్చరించిన పురుష శ్రేష్ఠుడెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. తన నామము తాను లిఖించుకొను స్థితియైనను లేక మహత్తర విజ్ఞానమును ప్రపంచమునకు వెదజల్లిన సుజ్ఞాని యెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. ఎట్టిచదువు లేకయే, అష్టోత్తర శతోపనిషత్తులసారమును గ్రహించి పానము చేసినదెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. సంస్కృత భాషాజ్ఞానములేకయే అష్టాదశ పురాణములు తెలుసుకోగల్గిన దెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. భక్తి చిత్తముచే జగన్నాథుని వశీకృతమొనర్చుకొని, మహత్తర విజ్ఞానముచే అద్వైతసిద్ధిని సాధించిన ధీశలి యెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. జ్ఞానాభ్యాసముచే వాసనాక్షయమును బొంది, జీవన్ముక్తుడై, అజ్ఞానాంధకారమును ప్రకృతిమాయుడై, ఇంద్రధనస్సు కాంతులతో, ప్రకాశించిన దెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. అష్టాంగయోగము నభ్యసించి, సమాధి స్థితి యందు ఆరూఢుడైనానా, జీవ బ్రహ్మైక్యాను సంధాన మొనర్చిన మహాపురుషుడెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు.

ప్రపంచవ్యామోహమును కారుముట్టలను భక్తియును
 వాయువుచే పారద్రోలి చెల్లాచీదరొనర్చి, ప్రచండజ్ఞానభాస్క-
 రుని ప్రపంచమునకు చూపిన మహాసీముడెవ్వరు? శ్రీరామ
 కృష్ణుడు. 19 వ శతాబ్దమునకు యుగపురుషుడై “భగవాన్”
 అను బిరుదు మానవ కోటివల్ల బడసిన పురుషోత్తముడే
 శ్రీరామ కృష్ణుడు. అట్టిఫీశాలి, భక్తాగ్రేసరుడు, స్థిరప్రజ్ఞుడు,
 జీవన్ముక్తుడే మన రామకృష్ణుడు. ఆత్మనిచరిత్ర మర్త్యమృతము.
 వర్ణనాతీతము. ఆనందజనితము. ఆశ్చర్యకరము. మహా పవిత్రము.
 ఇట్టి పరమ పావనమైన వాని చరిత్రము కొనియాడ
 వలెనన్న వేనోళ్లుగల ఆదిశేషునకే, తగినపని. నాబోటి పా-
 మరుడు, దానిని వ్రాయుట మహాసాహసము. కాని
 శ్రీరామకృష్ణ పూజామందిరమువారి బలాత్కారముచే యీ
 చిన్న పోత్తము వ్రాయవలసి వచ్చినది.

మహాశయా, 19 వ శతాబ్దమున హిందూ దేశమంత
 యు పాశ్చాత్య వ్యామోహముతో నిండిపోయినది. అందు-
 ముఖ్యమైనది వంగరాష్ట్రము. భావములాపాశ్చాత్య భావ-
 ములు. తలంపులాపాశ్చాత్య తలంపులు. దృష్టి పాశ్చాత్య
 దేశముపైననే నిలచిపోయినది. ఇంచు మించుగా పాశ్చాత్య
 వ్యామోహము నందైక్యమై పోయినది. ప్రపంచమునకు జ్ఞాన
 చంద్రికలు ప్రసాదించిన ఋషిపుంగవులను తలచువారే లేక
 పోయిరి. ఉపనిషత్తులను నామముకూడ మరచిపోయిరి. కురు-
 క్షేత్ర సంగ్రామమున ప్రతిభాశాలియై నిలచి నిస్పృహత్వ
 ముచే కృశించిన, అర్జును నుద్ధరించి మానవ కళ్యాణమునకై
 యొసంగిన గీతామృతమును చవిచూచువారే లేకపోయిరి.
 మాజ్ఞావల్క్యుడు, ఉద్దాలకారుణి, అను సుప్రసిద్ధ తత్వజ్ఞా

వేమన పంచాయతీ
తెలంగాణ గ్రామాలయం

నుల నామములు మరుపునకు వచ్చెను. ఏచ్చటచూచిన
కోంటు, స్పెన్సరు, అను పాశ్చాత్య తత్వశాస్త్రజ్ఞుల నామ
ములే చిరస్మరణీయులై పోయినవి. కోంటు, హిజిలులే తార
కమంత్రములై పోయినవి. మీను మిక్కిలి హైందవ సిద్ధాంత
ములపై దూషణలు కూడ బడులై పడినవి. ఎటుచూచిన
నాస్తికులు, అర్థనాస్తికులు, రిఫార్ములు, కన్వర్షెడు క్రిష్టియన్లు
నుల ఘోషమే. ఆహా! ఏమి ఆశ్చర్యము. విధియిల్లుననిది
కాబోలు. వాడిపంటలకు నిలయుమై ఐశ్వర్య విజ్ఞానములచే
ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించిన భారతమాతయొక్క ముఖము
వెల వెల భారజొచ్చినది. భీష్మాచారినంటి విజ్ఞానులను,
శ్రీశుకునివంటి మహా పవిత్రులను, హరిశ్చంద్రునివంటి సత్య
దీక్షాపరులను, జనకునివంటి నిష్కామయోగులను, యాజ్ఞాన
ల్యునివంటి తత్త్వవేత్తలనుకన్న భారతమాత గొడ్డుబోయిన
దా యను నట్లుండెను.

భగవద్గీతయందలి “యదా యదాహి ధర్మస్య గ్లాని
ర్భవతిభారత”, “పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చదు
ష్కృతాం”, అను శ్లోకములు వ్యర్థములా? కావు. కావు. ధర్మ
సంస్థాపనార్థమై ప్రతియుగమునందు తానే యవతరించెనని
చెప్పిన శ్రీకృష్ణ భగవానునియొక్క వాక్యములు సువర్ణాక్షర
ములే. శ్రీరామ, కృష్ణ, బుద్ధయవతారములను లోకమునకు
ప్రసాదించిన భారతమాత యిప్పుడు, యీ 19 వ శతాబ్దము
నందు, శ్రీరామ కృష్ణావతారమును మనకు ప్రసాదించి మనల
నుద్ధరించినది. ఈరామకృష్ణుడు, శ్రీరామకృష్ణావతారముల
సమ్మేళన అవతారమే నని మనవి చేయుచున్నాను.

భగవానుడు సర్వ సమత్వమును చూపుటకొఱకున శ్రీరామ చంద్రుడై, దశరథుని సాధమున కాసల్యా గర్భమున జనించె. శ్రీకృష్ణుడై చెరసాలలో దేవకీ గర్భమున జనించె. ఇకమన శ్రీరామకృష్ణుడో దరిద్రుల గర్భమున గొడ్లసావడియందు జనించెను. ఈతని తండ్రి ఖుదీరామ్ చటోపాధ్యాయుడు. ఆతడు మహాభక్తుడు. హరిశ్చంద్రుని వలె సత్యదీక్షాపరుడు. తల్లియో చంద్రమణి. నిజముగా తనభర్త నీడననుసరించిన చంద్రమతయే. వీరి యన్యోన్య దాంపత్యమునందు హేందవ లక్ష్మ్యము, చంద్రునితో గూడిన వెన్నెలవలె శోభిల్లినది. వీరిక కుగ్రాముమున, భగవత్ చింతలో కాలముగడుపుచు జీవయాత్ర సలుపుచుండ, ఆక స్మికముగ యొక పిడుగువంటి వార్తవచ్చినది. అదియేమి ? ఆగ్రామపు జమీందారు ధనమదాంధుడు. దుర్మార్గుడు. ఒక సందర్భములో ఖుదీరాముని తప్పుడు సాక్ష్యముచెప్ప వలసినదిగా బలాత్కరించెను. కాని ఖుదీరాముడందులకు అంగీకరింపడయ్యె. అందులకా జమీందారు ఖుదీరాముని ఆగ్రాముమును వదలిపెట్టి వెళ్లవలసినదిగా నాజ్ఞాపించెను. తన సత్యదీక్ష కాపాడుకొనుటకొఱకున, హరిశ్చంద్రునివలె భౌతికసుఖము నపేక్షించక, కమ్ర పురమను గ్రామమునకు భార్య పుత్రాదులతో ఖుదీరామ్ వెళ్లెను. ఈదంపతులు ఆగ్రామములో స్థావరము నేర్పరచుకొని, భగవత్ చింతలో కాలము గడపుచుండిరి. ఇంతలో ఖుదీరామ్ మహాశయ్యుడు యాత్రార్థమై గయకేతెంచెను. గదాధరుని దర్శించి ధన్యుడయ్యె. ఒక రాత్రి, శయనించి యుండగా, గదాధరుడు ఖుదీరామునకు స్వప్నమునందు సాక్షాత్కరించెను. గదాధ

యందు ఖుదీరామునింట మానవ దేహధారియై జన్మించెనని
వాగ్దానమొనర్చెను. ఇట్టి సమయములో ఖుదీరాముని
సతీశిలకమగు చందమణీదేవి యింటియొద్ద శయన
మందిరమున నిద్రించుచు గాఢ సుషుప్తి యందుండెను.
స్వప్నానస్థలో గర్భమెవట్లు గోచరింప, ఆమె వెంటనే
మేల్కొంచి, ఆశ్చర్య చకితురై బాడెను. భగవంత్ స్వప్తి
యంగుళమును తేజస్సుతో నిండిపోయెను. ఆమెకు అనేక
విధములగు భగవల్లీలు గోచరించెను. చంద్రమణీదేవి భయ
కంపితురై యీసంగతిని యిరుగు పొరుగు తన స్నేహితు
రాండ్రకు నివేదించెను. వా రామెనోనార్చిరి. ఇదిజరిగిన
కొలది కాలమునకు యాత్రలు పూర్తిగావించుకొని ఖుదీరాం
మహాశయుడు తిరిగివచ్చెను. భర్త వచ్చిన తోడనే చంద్ర
మణి యాతని కీ విషయమును పూసగుచ్చినట్లు తెలిపెను.
ఆయన గదాధరుని వరప్రసాదమేనని తెలుసుకొని చంద్ర
మణీదేవికి గయలో తాను గాంచిన కలను గురించి
చెప్పెను.

ఇట్లుండ చంద్రమణికి నవమాసములు నిండెను. ఒకా
నొక శుభ ముహూర్తమున, 1835 సం॥ ఫిబ్రవరి 18 వ
తేదిన, నవీన భారతవర్షోద్ధారకుడును, ప్రపంచోద్ధారకుడును,
యుగపురుషుడును, మన కథానాయకుడు నగు శ్రీరామకృ
ష్ణుడు సామాన్య కుటీరమునందు జన్మించెను. బిడ్డ భూ పతిని
మొన వెంటనే దొర్లుకొనుచు ప్రక్కనున్న భస్మములోనికి
పోయెను. శరీరమంతయు భస్మముచే కప్పబడి, చూచుట
కొక విరాగివలె గాన్పించెను. జన్మతోనే విరాగమును
సూచించు భస్మ మాతని శరీరము నలంకరించుటలో గల

విశేషమును పాఠకలు ముందు గ్రహించ గలరు. ఈ శిశువు పుట్టినప్పుడే మామూలు బిడ్డలకన్న భారీవాడై, యేండ్లుగడచిన బాలునివలె నుండెను. గదాధర వరప్రసాదముచే గలిగినందువలన తలదండ్రులీతనికి గదాధరుడని నామకరణంబొనర్చిరి.

ఈతని బాల్యలీల లత్యద్భుతములు. జన్మ ప్రభృతి విరాగమే యీతనికి ముఖ్యలక్షణమై యుండెను. పురాణ కాలక్షేపములన్న యీతని యాసక్తి వల్లనా తీతము. వీధి నాటకములన్న పంచపాణములు. అనేక పర్యాయములు మనరామకృష్ణుడు నాటకమలలో పాత్రలను ధరించి, యా పాత్రాభినయము నందు లీనడై బాహ్య ప్రపంచమును సంపూర్ణముగా మరచి బ్రహ్మానంద సౌఖ్యముననుభవించెను. ఇట్లు పండ్రేండు వత్సరములు గడచెను. ఈవయస్సునకే మనరామకృష్ణునియందు ఆధ్యాత్మిక చింతపూర్తిగానుండెను. భగవద్భావము చేయుటకు అర్థరాత్రులయందు నిర్భయముగా స్మశానములయొద్దకు వెళ్లడవాడు. ఈతని కార్యదీక్షకు, ఆధ్యాత్మిక సాధనాసక్తికి తలదండ్రులు సహిత మాశ్చర్య పడిడివారు.

పాఠకమహాశయా, ఒక్కసారి తమదృష్టిని కలకత్తావైపునకు మార్చవలెను. కలకత్తా ప్రాంతమున నున్న దక్షిణేశ్వరమును ఒక్కపర్యాయము తమమనస్సునకు దెచ్చుకొనుడు. ఏమి ఆయానందము ! ఏమి ఆకలకలనినాదము ! హర్షధ్వనులు మిన్నముట్టుచున్నవి. ఆపయెవరు ? రాణి రాస్మాణి. ఆస్తీమర్లు, ఆపడవలు, యెక్కడికి పోవుచున్నవి ? కాశీ ప్రయాణము చేయుచున్నవి. విశ్వనాథుని సందర్శించి

ధన్యురాలగుటకు రాణీగారు కాశీయాత్రకు ప్రయాణమాయెను. కాని అత్యద్భుత విషయమొకటి జరిగినందువలన ఆమె కాశీకి వెళ్ళవలసిన పని లేకపోయెను. కాశీ విశ్వనాథుడు ఆ తల్లియొక్క భక్తికి సంతోషించి రాణీగారికి కలలో దర్శనమిచ్చి ఆమె కాశీకి రావలసిన పనిలేదనియును, ఓడలు మొదలైనవి ఆసాయంకాలము దిగిన ప్రదేశమగు దక్షిణేశ్వరమునందు జగన్మాతయగు కాళికాంబ కొక దేవళమును నిర్మించమని యాజ్ఞాపించి యదృశ్యుడాయెను. భగవత్సొకల్పి మీదేరకపోవునా? రాణిరాస్మాణి నిద్రలేచి ఆశ్చర్య చకితురాలాయెను. ఆప్రశాంతసమయమున మానసికాంబుధినందుద్భవించు యానందతరంగముల నెవరు వర్ణించగలరు? తస్మయత్వముపొందినదై తనయొక్క జీవితపరమావధిని పొందినట్లు భావించెను. తెల్లవారవచ్చుచున్నది. అరుణోదయకాంతులు తూర్పుదిక్కున పొడజూపుచున్నవి. సృష్టియంతయు మేల్కొంచినది. తూర్పుదిక్కున సూర్యుడుదయించెను.

విశ్వనాథుని యాజ్ఞానుసారము ప్రయాణమునుముగించి యాము ప్రొద్దెక్కుసరికి పరివారముతోసహా రాణిరాస్మాణి కలకత్తానగరమునకు తిరిగివచ్చెను. ఆనిమిషమునుంచి దేవాలయ నిర్మాణమునకు బూనుకొనెను. సంకల్పము భగవానునిది. కార్యభారము వహించినది ధనవంతురాలయిన మహారాణి. సహజముగ ఆమెకుగల భగవద్భక్తి విశ్వాసములు శ్రీ విశ్వనాథుని యాజ్ఞచే ననేక రెల్లుగ విస్తరింపచేయబడెను. విశ్వనాథుని యాజ్ఞను శిరసావహించి జగన్మాతకు సర్వవిధముల తగియుండు దేవళమును నిర్మించుటయే ఆమె సంకల్పముకాని, దానికగు ధనవ్రయమును గురించిన ఆలోచనను

ఆమెమనస్సునకు గానేలేదు. వేలు పునాదులను నిర్మించుటకే పూర్తియాయెను. దేవాలయముపూర్తియగుసరికి ఖజానాలో నుంచి 9 లక్షల రూప్యములు వ్రయమయ్యెను.

వంగరాష్ట్రమునగల మహా పండితులందరికిని భగవత్ప్రతిష్ఠకు రావలసినదిగా యాహ్వానము లంపబడెను. సుముహూర్తము నిశ్చయింపబడెను. పలు ప్రదేశములనుంచి పండితోత్తము లేతెంచిరి. దక్షిణేశ్వరమంతయు ప్రజాసముదాయముతో నిండిపోయెను. భగవత్ప్రతిష్ఠ మహా వైభవముతో జరిగెను. కాళికాలయమున మనరామకృష్ణుని అన్నగారైన రామకుమారు అనునాయన అర్చకత్వమునకు నియమింపబడెను. కొలది కాలమునకు రామకుమారు స్వగ్రామమునకు వెళ్లుచూ తన స్థానమున మన రామకృష్ణుని వినియోగించెను. పాఠశాలలోయులొక్క పర్యాయము తమదృష్టిని కాళికాలయము వంకకు దిద్ది గర్భగుడియందలి వెండిపీఠముపై నిలచి తాండవమాడుచున్న ఆ జగజ్జనని నొక్క పర్యాయము తిలకింపుడు. ఆమె మహాశక్తిస్వరూపిణి. మహాకాళి. ఆవిగ్రహము నలుపురంగుగ నుండును. శిరోజములు విరియబోసుకొని, మానవుని పుర్రెలహారమును మెడదాల్చి ఒకచేతితో ఖడ్గము ధరించి, మరియొక చేతిలో రక్తము స్రవించుచున్న మానవ శిరమును కలిగియున్నదా జగన్మాత. బెనారసు చీరకట్టి నడుమునకు బంగారు మొలనూలుచే నలంకరింపబడిన జగదీశ్వరి రూపమును గురించి మన మొకింత తెలుసుకొనవలసియున్నది. ప్రపంచమున కామ్యవ్యాపారములలో లీనమై అజ్ఞానాంధకారమున చిందులు దొక్కుచు, భగవంతుని మరచి, కామినీ కాంచనములకు దాసులై తుచ్చులై

పరాత్పరునకు దూరులై, కాలునిచే మ్రింగబడిన వారిపుర్రెల
హారమే జగజ్జనని శంతమున ప్రకాశించు హారము. ఐహిక
సుఖలంపటులైన వార లీ జగన్మాతచే శిక్షింప బడుదురు.
భక్తిలేక కామినీ కాంచనములకు దాసులైనవారికి జగజ్జనని
యొక్క యనుగ్రహము కలుగుట దుర్లభము. అభయము
నిచ్చుచున్న జగన్మాతయొక్క రెండవహస్తమును గురించి
తెలిసికొన ప్రయత్నింతము. వ్యామోహమునకు దూరులై
ఐహిక సుఖముల నుపేక్షించి, సద్గోష్ఠి నపేక్షించుచు భగవ
త్పాదార విందములయందు జీవిత భారమునంతయు వేసిన
భక్తాగ్రేసరులకు రక్షణమొసంగుటయే ఆ యభయహస్తమున
కర్మము. అదియే జగన్మాతయొక్క అనుగ్రహ సూచన. ఈ
మహాశక్తి స్వరూపిణి, కామ్యదృష్టిగలవారికి తన భయంకర
స్వరూపమును చూపును. భక్తులకు మాత్రము కరుణాపూరిత
మగు మాతృస్వరూపమును జూపును. ఇట్టి యత్నద్భుత భావ
ములతో ప్రకాశించు యామహాతల్లిని ధూప దీప నైవేద్యా
దులతో నేపించు మహాభాగ్యము మన రామకృష్ణునకు కలి
గినది.

పాతకమహాశయ, మనరామకృష్ణుడు బాలుడుగదా.
నవనీతమువంటి హృదయముతో జగన్మాతనారాధింపవచ్చి
నాడు. గర్భగుడి ప్రవేశించినాడు. అమ్మా యను, ప్రేమ
పూర్వక, సంబోధనతో, జగన్మాతచేత నిలువబడినాడు.
“తల్లీ నిన్ను నేవించుటకు, నేనిక్కడికి వచ్చినాను. నేను
చేయు పూజలలో, లోపములు జరుగుచో, నీవే నన్నమన్నిం
చవలెను. నేను చదువుసంధ్యలు రాని వాడనుగదా, తల్లీ.
అమ్మా, యివిగో పుష్పములు. వీనినిప్పుడే నీపూజకొరకు

తెచ్చితిని. దండగా గ్రుచ్చితిని. నీకంతమును దీనితో నలంకరించెదను. అమ్మా, యీ పుష్పపరిమళము నాఘ్రాణించుము. అమ్మా, ఆఘ్రాణించుచున్నట్లు లేదేమి? నేను నీబిడనుగాదా? ఇదిగో నీకు ధూపమును సమర్పించుచున్నాను. దీనినైనను గ్రహించుము. తల్లీ, యిప్పటికి జాముప్రొద్దెక్కినది. ఆహారము నకు వేళయైనది. ఇప్పుడే ఆహారమును దెచ్చెదను. నీకు ఆకలి యగుచున్నదికాబోలు. ఇదిగో ఆహారము. ఇదిగో గంగాజలము. పాదప్రక్షాళనము చేయనిమ్ము. పవిత్రపాదోదకమును నాశిరస్సున జల్లుకొనటకవకాశమును గల్పించినందులకెంత యో, సంకోషము. ఈయాహారమును భుజించుము. అమ్మా, తినక యూరకున్నావేమి? నేనుకూడా భుజించవలయుననియా నీకోరిక. అట్లైన మనముభయులము కలసియే భుజింతము.

అమ్మా యీయన్నముముద్దను నీవుతినుము. ఈ రెండవదానిని నేనుతినెదను. ఇదియేమి అన్యాయముతల్లీ, ఎందులకీయాలస్యము. నీకాకలియగుటలేదా?" యనుచు, మనరామకృష్ణుడు జగన్మాతతో ననేకవిధముల కన్నకల్లితోపలె హృదయపూర్వకముగా మాట్లాడును. దినమంతయు జగన్మాత, గుణవిశేషవర్ణనలతోనే గడపును. సాయంకాలము కాగానే, జగన్మాతనారాధించుటకు, తిరిగి దేవాలయమున ప్రవేశించును.

చీకటి నలుదెసల వ్యాపించినందువలన, మనరామకృష్ణుడు దీపమునొకదానిని వెలిగించినాడు. దీపమువెలుగున జగన్మాతను సందర్శించినాడు. హారతి యిచ్చుటకు జగన్మాత చెంతకేగి "అమ్మా, కొంచెమాలస్యమైనది. తుమించుము. హారతిగై కొనుము. ఆహా, యేమి నీహాపలాపణ్యాతిశయములు. అమ్మా లోకసంరక్షణీ, సర్వశక్తిస్వరూపిణీ, భగవదీ,

నమస్కారము. తల్లీ నీయనుగ్రహము, నా కెప్పుడులభించునో? అమ్మా, యిప్పటికిజాముప్రొద్దుపోయినది. శయనించుటకిదుగో పక్క.” అనుచు ధూపదీప నైవేద్యాదులను ముగించును. తాను కూడా, యీ విధముగా తన దినచర్యను పూర్తిగా వించుకొని శయనించును.

ఆహా, యేమి ఆయమాయాకర్తవ్యము. పిల్లలు బొమ్మలతో యాడుకొనునట్లు, మన రామకృష్ణుడు జగన్మాతతో ఆడుకొనుటకు ప్రారంభించెను. ప్రతిదినము, ఉదయమున నిద్రలేచి, గంగానదియందు స్నానమాచరించును. వెంటనే జగన్మాత దేవాలయమునకు వచ్చును. తల్లిని ప్రార్థించును. వేడుకొనును. శరణుజొచ్చును. ఈవిధముగా రోజులు గడచి నవి. మాసములు జరిగినవి. సంవత్సరములు పూర్తయగుచున్నవి. కాని తల్లియొక్క అనుగ్రహము మాత్రము లభింపలేదు. సశ్చేష్టితుడై, జగన్మాతయొద్ద శ్రీరామకృష్ణుడు నిలచును. ఆనంద బాష్పము లావిశాలనేత్రములనుండి ముత్యములవలె జారిపడుచుండును. ఆహా, రామకృష్ణుని తన్మయశ్యము. ఆహా, యేమి యాతని అనన్యభక్తి. భక్తుడన్న యిట్టివాడే కదా.

“అమ్మా, ఏమి నాకంత నాశములు బ్రద్దలగుచున్నవి. దేహమంతయు మండిపోవుచున్నది. హృదయ పరితాపము హెచ్చగుచున్నది. అమ్మా, యింకయేల యీ యాలస్యము. నీయనుగ్రహము నాపై యొక్కసారి రానిమ్ము. రామప్రసాదుననుగ్రహించినది నీవేకాదా. భక్తుల హృదయములు నీ నివాసస్థానములుగాదా? బిడ్డ అమ్మాయని ప్రేమతో పిలచినంత మాత్రమున, తల్లి తన పనులన్నియునుమాని, బిడ్డనా

దరించుటలేదా! కాని యెంతవేడుకొన్నను, యెంతపొర్లించినను, యెంతరోదన మొనరించినను, నీకు నాయుందు జాలికలుగుటలేదే. అయ్యో, నేనెంతపాపిని. కోమలమగు నీహృదయము సహితము నన్నగురించి యింతకాఠిన్యము వహించినదెందులకు? సూర్యుడు పశ్చిమదిక్కున గుఱుచున్నాడు. నాజీవితము నందికొక రోజు వ్యర్థముగా గతించిపోయినది. సంసార కూపమునుండి నన్నుద్ధరించగలవను నాశతో నిన్ను నేనాశ్రయించితిని. ప్రయోజనమేమియును గాన్పించదు." అని పలువిధముల హృదయపరితాపమును వెడల గ్రుక్కును.

మన రామకృష్ణుని స్థితి నానాటికి విపరీతమగుచున్నది. దేహము శుష్కించుచుపోయినది. ఆహారమునందిచ్చలేదు. పై వస్త్రమున్నది లేనిది, రామకృష్ణునకు తెలియదు. కొన్ని వేళలయందు దిగంబరుడై యుండును. మరికొన్ని వేళలయందర్థదిగంబరుడై యుండును. పరవశత్వమునందు, లోకమును మరచి, చిరులు దొక్కుచుండును. అర్ధరాత్రులయందు పంచవటిజొచ్చును. తపస్సొనరించును. ఈవిధముగా దినక్రమేణా ప్రపంచమునకు దూరుడై పోవుచుండెను. మనస్సంతయు జగన్మాతెయందు లగ్నము కాబడినందువలన, పిచ్చివానివలె కాన్పించెను.

మన రామకృష్ణుని స్థితినిగురించి, అందరికి విపరీతముగా దోచెను. కమ్రపురమునందున్న దల్లిగారికీతని విషయము తెలిసెను. ఇంటికిరావలసినదిగా ఆమె రామకృష్ణునికోరెను. రామకృష్ణునికి పిచ్చియెత్తిన దనుకొనువారు కొందరు. వివాహము చేసినగాని ఆపిచ్చి కుదురదనువారు కొందరు. ఏసుక్రీస్తు చెప్పియున్నట్లు కామము, రామము యొక్క హృదయమునం

దుండజాలవు. భగవానుని మందిరమునందడుగిడనున్న మన గదాధరుని గురించి లోకము పిచ్చివాడని యనుకొనుటలో విశేషమేమియును లేదు. మన గదాధరుఁడుకూడా కొన్నివేళ లయందు తనకు పిచ్చియైతిన దనుకొనుచుండును. మరి కొన్నివేళలందు తాను భగవద్భక్తివిశ్వాస విరాజినుడై నందువలన లోకమునకు తనపద్ధతులు గుచించుటలేదని తలంచును. ఈరోజులలో రామకృష్ణునకు ఆహారమునందిచ్చు పూర్తిగా నశించెను. నోటిలో అన్నముపెట్టి కర్రతో లోపలకు నెట్టినను అన్నము లోపలికి పోయెడిదికాదు. కనురెప్పలు పూర్తిగా తెరిచుకొని పోయినవి. కండ్లెర్రబారినవి. శరీరము మంటలెత్తుట ప్రారంభించెను. సహించలేక, తాపము చల్లార్చుకొనుటకాతడు గంగానదియందు దుముకును. వెంటనే తడివస్త్రములతో వచ్చి తల్లినెసమీపించి “అమ్మా, యిది యేమి ఆశ్చర్యము. నాసాధన నిన్ను సంతృప్తి పరచలేకున్నది. నాహృదయము నిష్కళంకమని నీవెరుగుదువుగదా! నాహృదయ వేదనలో నేను భస్మీపటలము గావలసినదేనా. నన్నిట్టి పరీక్షపాల్జేయుట నీకుధర్మమా? నీవీ సంసారసాగరమునుండి నన్నుద్ధరించలేవా? నన్నుద్ధరించుటకు నీకుశక్తిచాలదా? అనుచుండును.

శ్రీరామకృష్ణునికి విసుకు జనించెను. నిస్పృహత్వము కలిగెను. కాని అపారమీగు ఆతని భక్తివిశ్వాసములు కార్యదీక్ష. ధైర్యసాహసములు, పెట్టనికోటలై, ఆతనికప్పుడు గలుగు నిస్పృహత్వమును పటాపంచలు జేయుచుండెను. జగన్మాత మనరామకృష్ణునికి సాక్షాత్కరించు విరుణమాసన్నమైనది, కనుకనే విపరీతమైన హృదయ సంక్షోభముకలిగినది.

ఎర్ర బారిన కన్నలతో కేశములన్నియు చెల్లాచెదలై భుజము
 లపైబడుచుండ, శరీరమందలి రక్తమంతయు సాధన తీవ్రతచే
 నింకిపోవుచు-డ తప్పటదుగులతోను, అనన్యభక్తితోను, మరి
 గొంకసారి దేవాలయమున బ్రవేశించెను. జగన్మాతకు నమ
 స్కరించెను. అది యర్ధరాత్రి సమయము. ఈవిధముగా
 తెల్లని సంబోధింప ప్రారంభించెను. “ అమ్మా, నీయనుగ్రహ
 ప్రాప్తి నాకింకనుకాలేదు. నీయనుగ్రహము లేకుండా, నేనీ
 ప్రపంచమందు జీవించలేను. ఈరేయిగడుచు లోపల నేను
 నీయనుగ్రహమును బడయుటయో లేక, ఈశరీరమును త్యజిం
 చుటయో జరుగవలెను. అమ్మా, నీ కొరకనేక సాధనలను
 జేసినాను. బంధుమిత్రాదులను విసర్జించినాను. నీవే నా
 సర్వస్వమనుకొన్నాను. నీవే నన్నుద్ధరింతువని తలంచినాను.
 ఇట్టినాయొక్క ఆత్మార్పణవలన కలిగిన ఫలితమేమి? ఇంత
 వరకు నీయనుగ్రహము నాపై కలుగకుండుటయే. అటు
 ప్రపంచమునకు దూరమైపోయినాను. ఇటు నీకా నాయుండ
 నుగ్రహము కలుగలేదు. తల్లీ నేను జన్మించినది బ్రాహ్మణ
 జన్మ. నాబుద్ధి మొదలైనవన్నియును నీపాదారవిందముల
 యుండప్పించినాను. నీవులేని ప్రపంచము నాకు స్మశానవాటి
 కయే. ద్విపాదపశువునై, ఐహికలంపటలయందు దగుల్కొని,
 కామినీ కాంచనములకు దాసుడనై నేనుండజాలను. సంపా
 దించితివా, నీయనుగ్రహమునే సంపాదించవలె. తద్వారా
 భగవత్ప్రాప్తిని బొందవలె. లేదా యీష్కాంత భౌతిక
 శరీరమును వీడవలె. నీయనుగ్రహము లేకుండా యీప్రపంచ
 మున నుండుటకు వీలే లేదు. నాభక్తి అనన్యమైనయెడల
 నాచిత్తము నిష్కళంక మైనయెడల నేనునిన్ను సందర్శించి

తీరవలె. లేదా నాహృదయ నాశములయందు ప్రవహించు రక్తముచే నీపాద ప్రక్షాళన మొనరించి దానితో నాకర్మవును పూర్తిగావించుకొనవలె. నాప్రతిజ్ఞను గమనించి, నన్ను ద్ధరించుము. లేదా నన్నాహుతిగా గైకొనుము. తల్లీ యిక నాలస్యము చేయకుము. నీవేదనను భరింపజాలను. ముమ్మాటికిని భరింపజాలను. తల్లీ యిప్పుడే, యీనాదేహమును, నీకాహుతిగా నొనర్చెదనని అత్యంతావేశపూరితుడై, కత్తి నూడబెరుకు కొనుటకు జగన్మాతవైపునకు అడుగిడెను. వెంటనే మన రామకృష్ణుడు శరీరము తెలియకుండా క్రిందబడి పోయెను. ఆహా ఏమి యావిచిత్రము!

కొంతకాలమైన తదుపరి ఈ యనభవమును గూర్చి శ్రీరామకృష్ణుడు, తన శిష్యులతో నిట్లని చెప్పెను. “నేను జగన్మాత చేంతకు బోవుటలో క్రిందబడిపోతిని. అప్పుడు ఈప్రపంచ మంతయు తేజోరూపముగా పరిణమించినది. దానిమధ్య సౌందర్య మూర్తయగు నాజగన్మాతను గాంచితిని”. శ్రీరామ కృష్ణునికిప్పటికి దేవి యనుగ్రహము లభించినది. జగన్మాత యనుగ్రహము లభించినవానికి కొరత యేమియున్నది? కాని, తిరిగి శ్రీరామకృష్ణుని హృదయ పరివర్తనము తెలిసి కొనుటకోయన, జగదాంబ యొక అర్ధరాత్రమున మృదుమధుర లావణ్యముతో ప్రకాశించు యొకసుందరాంగియై బంగారుపల్లెరమున కొన్ని కనకాభరణముల నుంచుకొని దక్షిణేశ్వరమున శ్రీరామకృష్ణుడు శయనించియుండ స్వప్నమున గోచరించినది. వెంటనే రామకృష్ణుడు భయకంపితుడై దిగ్గునలేచి, జగన్మాతను సంబోధించి “అమ్మా, ఏమిది. ధన కనకరాసులా, నాకుబహుమానము.

చిన్నతనముననే తల్లిదండ్రుల విడనాడి వచ్చినందులకు నాకు
 ఫల మింతేనా? బంధువుల మాటలు లెక్కనేయక, నిన్ను
 నమ్మినందులకు నాకు లభింప దగ్గ దింతయేనా? అనేకమంది
 మిత్రులు నన్ను న్నాదునిగా లెక్కించినను దానిని పాటిసేయక
 సేవయందు నిమగ్నమై యున్నదానికి ఫలిత మిది యా? ఐహిక
 భోగములు శృణప్రాయములుగా విసర్జించి, పొందదగిన దిది
 యేనా? అమ్మా, వీటితో నన్ను సంతృప్తిపరచ జూచెదవా?
 నీ సుందర స్వరూపమును జూచిన కొలది నాకు మాతృభావ
 మెక్కుడగుచున్నది. ఐహిక విషయములచే నన్ను తృప్తి
 పరుపకమ్మా” యనెను. ఆహా! యేమి యీ హృదయపరి
 వర్తనము! ఏమి ఈ నిశ్చలత! ఏమి ఈ భక్తివిశ్వాసములు!
 ఏమి ఈ కార్యదీక్ష! కామినీ కాంచనములను, స్మశానవాటిక
 యందలి బొగ్గురాసులనుగా తిలకించి, భగవత్సత్త్వాత్కార
 మునకై, జగన్మాతయొక్క యనుగ్రహము ముఖ్యమని నమ్మి,
 నిరంతర భక్తి విశ్వాసములతో సంవత్సరముల తరుబడి జగ
 న్మాతను సేవించిన, రామకృష్ణునికి జగదాంబయొక్క యను
 గ్రహము సంపూర్ణముగ లభించెను. శక్తి యనుగ్రహము
 లభించిన వానికి భగవత్ప్రప్తియైనట్లే. రామకృష్ణుడు సంతో
 షచిత్తముతో జగన్మాతను కొనియాడుచు, బాలుడు తల్లియొ
 ద్దకు పరుగిడు చందమున, ప్రతి నిమిషము కాళియొద్దకు జను
 చు, సంశయములను పోగొట్టుకొనుచు, కాలము గడపుచుం
 డెను. ఇట్లుండ కొంత కాలమునకు భైరవీశ్రావ్హుణి యను
 నొక మహా తల్లి భగవదాజ్ఞానుసారము దక్షిణేశ్వరమున కే
 తెంచెను. వెంటనే శ్రీరామకృష్ణుని యొద్దకేగి, సోదర భావ
 ముతో, చిరపరిచయము గలిగినటుల, మాట్లాడ గడంగెను.

మరియు తాంత్రిక సాధనములన్నియు, రామకృష్ణుని కేరింగించి సంతృప్తిపరచెను. ఈ భైరవీబ్రాహ్మణి రామకృష్ణునిలోనిభగవల్లక్షణములను గాంచెను. ఈమహా తల్లి కొంతకాలము దక్షిణేశ్వరముననుండి రామకృష్ణునికి తాంత్రిక సాధనములన్నియు బోధించి వెడలిపోయెను.

ఇక్కడ నీవిధముగానుండెను. కమ్రపురమునందు మన రామకృష్ణుని సోదరుడు, బంధువులు, రామకృష్ణునికి పిచ్చియై తినదనియు, వివాహమొనర్చుటవలన ఆతని యున్నాదము తగ్గుననియు, నిర్ణయించుకొనిరి. బాలిక కొరకై యనేక గ్రామములలో విచారించిరి. కాని వీరికి బాలిక యెక్కడను లభించలేదు. ఈ తరుణమున, తల్లి యాజ్ఞానుసారము మన రామకృష్ణుడింటికి వచ్చెను. ఒకానొక దినమున యింటిలోని వారందరును, విచారగ్రస్తులై యుండుటను రామకృష్ణుడు కనిపెట్టెను. “అమ్మా మీరెందుకు విచారగ్రస్తులై యున్నారో, నాకు తెలియును. నాకు సహధర్మ చారిణిగా నుండదగిన శారదాదేవియును పేరుగల కన్య, జయరామవతియును గ్రామములో బెరుగుచున్నది. ఆమె తలిదండ్రులయొద్దకేగి, ఆమెను నాకిచ్చి వివాహము చేయమని కోరుచో వారంగీకరింతురు” అని చెప్పెను. తల్లియును సోదరుడును ఆశ్చర్యపడిన వారలై రామకృష్ణుని సూచనల నంగీకరించి శారదాదేవి యొక్క తలిదండ్రులతో సంప్రదించి వివాహ నిశ్చయమొనరించిరి. ఒకానొక శుభముహూర్తమున శ్రీ శారదాదేవినిచ్చి రామకృష్ణునికి వివాహమొనరించిరి. వివాహమైన కొలది దినములు మాత్రమే రామకృష్ణుడు కమ్రపురముననుండి, తరువాత తిరిగి దక్షిణేశ్వరమునకు వచ్చెను.

యథా విధిగా మన రామకృష్ణుడు పూర్వమువలె జగ
 న్మాత కొలువు పొరంభించెను. సంపూర్ణ భక్తి చిత్తముతో
 కాళిని సేవించుచూ, లోకమంతయు కాళియొక్క స్వరూప
 మేయని యీతడు తలంచుచుండెను. తల్లి యనుటయే యీత
 నికి మహామంత్ర జపచూయెను. ప్రపంచమునకు, కామ్యకాం
 చనములే ముఖ్యబంధములని విశ్వసించి వాటిని నిరసించుచుం
 డెడివాడు. స్త్రీఅపవిత్రురాలుకాదు. స్త్రీని అపవిత్రదృష్టితో
 జూచునేత్రములు మాత్రము అపవిత్రమైనవి. స్త్రీ మాశృభా
 వమును పెంపొందింపజేసి భగవత్సాక్షాత్కారమునకు మార్గ
 ము జూపు దివ్యజ్యోతి. కాని అట్టి జ్యోతి సహాయమును
 పొందలేక నాజ్యోతి స్వరూపమునే మ్రొంగజూచువారు, పండు
 ను భ్రాంతిచే దీపమును మ్రొంగజూచు పురుగులవలె ఆజ్యో
 తిలో బడి నాశనమగుదురు. ఇట్లీదేశములో డాకాటి మహా
 కవి, బిరూత్రీసను యువతిని, కామదృష్టితో జూచినప్పుడు
 మహాపరితాపము నొందెను. కాని హృదయపరివర్తనమైన
 తదుపరి బిరూత్రీసును, మాశృసమానముగా జూచెను. మన
 రామకృష్ణునికి గూడ స్త్రీలను జూచినప్పుడెల్ల జగన్మాతయే
 గోచరించుచుండెడిది. రామతీర్థ స్వాములవారు హిమవత్ప
 ర్వతములలో సంచరించు కాలమున, అచ్చటి సృష్టిసౌందర్య
 మునుగాంచి, “మార్గమంతయు గులాబి పుష్పములచే శోభి
 ల్లుచున్నది. ఈ పుష్పరాజముల దిలకించినప్పుడు భగవానుడే
 జ్ఞప్తికి వచ్చును. కాని ఆ పుష్పసౌందర్యమును జూచి యానం
 దంపలేక పుష్పమునే హరింపగోరుచో అందలి నుండి ఒక తేనె
 టీగవచ్చి ముఖమును కుట్టు”నని వచించియున్నారు. అటులనే
 సృష్టిలో స్త్రీ సౌందర్యమును జూచినప్పుడెల్ల పవిత్రహృదయ

ముగల మానవునికి భగవానుడే జ్ఞానికి వచ్చును. పవిత్రహృదయునకు జగన్మాతయే, ప్రతి స్త్రీయందును గోచరించును. అపవిత్ర హృదయముతో నిండి కామినీ దాసులగు వారికి సరక ద్వారములు మాత్రమే తెరువబడును.

మన రామకృష్ణునికి స్త్రీల యందుగల మాతృభావము మనలో నెందరికిగలదు? స్త్రీలను మాతృసమానులుగా జూడగలవారు ధన్యులు. అట్లు జూచుట యొక మహా సాధన. అట్లు జూడగలిగినవానికి ప్రపంచమంతయును, భగవత్పూజామందిరమగును. అట్లు జూడలేని వారికి యీ శ్వమంతయు, స్మశాన వాటికయై, కామక్రోధాదులు ప్రతి సమిషము మానవ జీవితమును దగ్ధమొనరించుచుండును.

మనరామకృష్ణుడు మాతృభావముతో నిండినవాడై, ప్రపంచములోని సర్వనస్తుసముదానుములగును భగవత్కళలనే గాంచుచుండెను. డాక్టరి మహాకవివలె ప్రేమనాట్యమునే, ప్రపంచము నందంతట శ్రీరామకృష్ణుడు, వీక్షించగలిగెను. ఇప్పటికి శ్రీరామకృష్ణుడు, అద్వైతశాస్త్రమును దప్ప, హైందవ సాంప్రదాయమునందున్న, మార్గముల నన్నిటిని; అనుభవమునకు తెచ్చుకొనెను. ఒకానొక దినమున భగవదాజ్ఞానుసారమో యచునట్లు, ఒకమహానాభాపుడు దక్షిణేశ్వరమున కేతెంచెను. ఈతని నామధేయము తోతాపురి. ఈతని నివాసస్థలము పంజాబు గ్రామము. ఈ మహానీయుడు అద్వైత పరబ్రహ్మనుభవజ్ఞుడు. రాత్రులయందు మాత్రమే సంచార మొనర్చుచు, పగటికాలమంతయు యెచ్చటనో సమాధివిమగ్నుడై యుండును. జగన్మాతయొక్క ప్రేరేపణచే కాబోలు, తోతాపురి దక్షిణేశ్వరమున కేతెంచి రామకృష్ణుని కలుసుకొని,

ఆతని యోగక్షేమములను విచారించి, ఆసీనుడయ్యెను. మన రామకృష్ణునికి అద్వైత సిద్ధిపొందుమార్గము నుపదేశించుటకే తానక్కడకువచ్చితి ననిచెప్పెను. రామకృష్ణుడు తోతాపురి కేమియును, జవాబుచెప్పక జగన్నాథ ఆలయమునకేగి, తోతాపురియొక్క అభిప్రాయమును తల్లికి నివేదించి, ఆమె యభిప్రాయమునడిగెను. ఆహా యేమి యీ ఆశ్చర్యము! ఏమి యీ అమాయకత్వము! 20 వ శతాబ్దమున, పాశ్చాత్యవిద్యాగర్వముచే, తమ్ము తాము మరచినవారికి, యీ నవనీతి కోమలహృదయము, అర్థమగునా? అన్నిసకా మహాకవి “మాయుద్దేశ్యము లేవిధముగా, మావియో మాకు తెలియదు. కాని మాయుద్దేశ్యములను నీయుద్దేశ్యములయందు లయింపజేయుటకుమాత్రముమాకువాక్కుగలదు.” అను యన్నత భావమును, చెప్పియుండలేదా? “అహంకారత్రం, భవాన్యంత్రీ”. యను భారత శ్లోకముకూడా, చెప్పినదదియేగదా. ఇట్టిభావములతోగూడిన వాడగుటవలననే, మనరామకృష్ణుడు బానిసవలె తల్లియొక్క అనుమతికొరకు పరుగెత్తెను. అచట యేమిజరిగినది మామూలు దృష్టికర్థముగాదు. కాని మన రామకృష్ణుడు తోతాపురియొద్దకు తిరిగివచ్చి, “అమృతయాజ్ఞయైనది. కాన అద్వైతతత్త్వమును, తమ యిష్టానుసారము బోధచేయండి” అనెను. తోతాపురి సంతసించి వెంటనే అద్వైత దీక్షనొసంగుటకుగాను, సుముహూర్తమును నిశ్చయించెను.

గంగానదియందు స్నానముచేసి వచ్చెను. తోతాపురి, మామూలుగా జరుపవలసిన హోమామాది క్రియలను జరిపిన తరువాత, అద్వైతమహా మంత్రోపదేశమును జేసెను. శ్రీ

రామకృష్ణుని కా మంత్రిత త్వమును సువ్యక్తము గావించెను. తోతాపురి బోధించిన ప్రకారము, రామకృష్ణుడు ధ్యాననిష్ఠ కుగడంగెను. కొంతసేపటికి తోతాపురి, శ్రీరామకృష్ణుడున్న గదితలుపుమూసి బయటికివచ్చెను. లోపలయేమి జరిగినదో మనకు తెలియదు. కొంతకాలమునకు తోతాపురి గది తలుపు తెరచి, చూడగా, మన రామకృష్ణుడు సంపూర్ణ సమాధి నిష్ఠలోనుండెను. ఇది జూచుటకు తోతాపురి కేపూర్ణాశ్చర్యము కలిగెను. “ఆహా, నలుబది వత్సరములు, దివారాత్రములు సాధనగావించి, భగవదనుగ్రహముతో నేను పొందగలిగిన సమాధినిష్ఠను, యీబాలుడు, మూడు దినములలో పొంద గలిగెనే? ఈతనిని గురించి నేనేమి తలంచవలయును? ఈతడు కేవలము అద్వైత పరబ్రహ్మమూర్తి యని చెప్పట యందతి శయోక్తిలేకు” అని, రామకృష్ణుని సమీపించి, ఆతని శిరస్సుపై తన చేతినుంచెను. మన కథానాయకుడు సమాధిలో నుండి క్రిందికి వచ్చెను. తర్వాత తన యద్వైతానుభవమును గురించి తోతాపురి కెన్నియో విషయముల నాయన జెప్పెను. అనేక వత్సరముల యనుభవముచే, తోతాపురి గ్రహించిన విషయములను, మన రామకృష్ణుడు మూడుదినములలో గ్రహించుటయేగాక, యింకా నూతన విషయముల నెన్నిటితో, గ్రహించెను. మూడు రోజులు మాత్రమే దక్షిణేశ్వరమున నుండ సంకల్పించిన తోతాపురి, దాదాపు 6 మాసములచటనుండెను. శ్రీ రామకృష్ణుని వాగమృతమును గోలుచుండెను. తుదకనేక విషయములను మన రామకృష్ణుని యొద్ద నేర్చుకొని, తోతాపురి దక్షిణేశ్వరమును విడచి వెళ్లెను.

ఇప్పటికి శ్రీరామకృష్ణుడు జగన్మాతయొక్క యనగ్రహముచే, తాంత్రిక సిద్ధితో బాటు అద్వైత సిద్ధిని గూడ బడసెను. అరిష్టద్యుర్గముల యించి కాశ్యము నడించి ఆశాపిశాచము నణగదొక్కి జీవన్ముక్తుడై, అజానాంధకారమున గాఢమైన మేఖములో మెరుపువలె ప్రకాశించెను. పాంచభౌతిక దేహముండగనే ఓ దేహము కుడై అవస్థాత్రయమును దాటివిలక్షణుడై ప్రకాశించెను. ఆహ! మేమి ఆమూర్తిస్వరూపము! ఏమి ఆ నిష్ఠ! ఏమి ఆ ప్రజ్ఞావిశేషము. దేహమంతయు నూతన కాంతుతో ప్రకాశించుచున్న మనరామకృష్ణుని ముఖమండలముపై సూర్యునివగిది జ్ఞానభాస్కరుడు ప్రకాశించుచున్నాడు. అజ్ఞానాంధకారము నేచంద్రోదయమొనల్లు మన రామకృష్ణుని ప్రతిభ ప్రకాశించుచున్నది. చకోరకక్షులు వర్షవనీటికి సరివిల్చుకొనునట్లు మన రామకృష్ణుడు జ్ఞానామృత పానముచే ఆనందాబ్ధియందు భానతరంగములలో ప్రకాశించుచున్నాడు. మహాచక్రివర్తి కనకసింహాసనముపై నెనులి ఘించుచుదాల్చి ప్రకాశించునట్లు, ఆశ్మసామ్రాజ్యమున అనుభవజ్ఞానముచే, మనరామకృష్ణుడు ప్రకాశించుచున్నాడు. ఇచ్ఛాహానీయుని అనుభవ జ్ఞానము ప్రపంచమునకు వెల్లడియగు సమయమికరాలేదు. కాని రాబోవుచున్నది.

శ్రీరామకృష్ణుని అర్ధాంగి శ్రీశారదాదేవియని వచించి యుంటిమి గదా! ఆపె రజస్వలయై యుక్తవయస్కురాలు కాగా తన భర్తను గురించి తెల్లదండ్రులను ప్రశ్నించినది. విషయమంతయు తెలిసికొనినది. తుదకు సాహసించి, దక్షిణేశ్వరమునకు బయలు వెడలినది. కాలికా దేవాలయము

ను సమీపించి, తన్మయుడైయున్న శ్రీరామకృష్ణుని గాంచెను. హృదయమునందు భావతరంగములు పొంగిపొరలెను. కండ్ల నుండి ఆనందభాష్పములు కారెను. శ్రీరామకృష్ణుని యొద్దకు వెళ్లి సాష్టాంగనమస్కారము చేసెను. మాతృభావనిమగ్నుడై యున్న రామకృష్ణుడామెను తల్లియని సంబోధించెను. శారదా దేవియొడలు పులికిరించెను. ఆమె హృదయక్షేత్రమున నాటు కొనియున్న భావలతలకు నూనిన పుష్పములు పూచెను. ఆ పుష్పసుగంధమువలన అజ్ఞానమంతరించెను. మోహము భక్తి గామారెను. కామ్యము నిష్కామ్యమాయెను. ఐహికభోగ ములాధ్యాత్మికచింత లాయెను. మందహాసముచేసి, ఆనాడు మైత్రేయి యాజ్ఞవల్క్యునితో వచించినట్లు “ఆత్మరాజ్యమున అర్థాంగినిగానంపటకే, యిటకు వచ్చితిని. తమశుశ్రూషయే నాజీవితముఖ్యకర్తవ్యము. తమసేవకు గాలనై, మహదానంద ములో, నిమగ్నము కాగలభాగ్యమును, నాకుకలుగునట్లనుగ్రహింపుడు. జీవుడు పరబ్రహ్మమునందైక్యమైనట్లు నేను తమ యందైక్యము కావలయును. కనికరించి నన్ను సేవకురాలిగా గ్రహింపుడు.” అని శారదాదేవి గద్గదకంఠముతో వేడు కొనెను.

మన రామకృష్ణుడు వెంటనే జగన్మాతయొద్దకు వెళ్లి శారదామణియొక్క కోర్కెను ఆమెకెరిగించెను. తల్లి ఆ యేర్పాటున కంగీకరించెను. శ్రీశారదాదేవి దక్షిణేశ్వరమున నుండునల్లేర్పాటు చేయబడెను. వీరి దాంపత్యము ఆత్మసంబంధమైనది. మాతాపుత్రులవలె, సోదర సోదరీమణులవలె, వీరాదేవళమున కాలముగడిపిరి. ప్రతిదినమున, రామకృష్ణుడు అనుగ్రహముకొరకు జగన్మాతను ప్రార్థించుచుండెడివాడు.

ఆహా! ఏమి యీ దాంపత్యము. జీవబ్రహ్మైశ్వర్యానుసంధాన మన నిట్టిదియే కాబోలు. సముద్రమున ప్రవేశించిననది తన స్వస్వరూప రాహిత్యమును బొందునట్లు, మన శారదాదేవి రామకృష్ణుని సందర్శించి నంతనే, తన వ్యక్తిత్వమును పూర్ణముగా లీనముచేసినది. ఇట్టి అన్యోన్య సంబంధ బాంధవ్యములు స్త్రీపురుషులమధ్య పెంపొందుచో భూలోకము స్వర్గధామముగా మారునని చెప్పటలో అతిశయోక్తిలేదుగదా. ఉపనిషత్కాలమున, యాజ్ఞవల్క్యునికిని మైత్రేయికిని, జ్ఞానోదయమైన తదుపరి యేర్పడిన సంబంధమిట్టిదేగదా! ప్రస్తుతము మహాత్మాజీకిని కస్తూరి బాయికిని కల సంబంధముకూడ ఇట్టిదియేకదా!

అచిరకాలములోనే, రామకృష్ణుని నామము బంగాళారాష్ట్రమందంతయు వ్యాపించెను. అనేకులారాతనిని భగవదవతారముగా పరిగణించిరి. మరికొందరాతడు కేవలముపిచ్చివాడనిరి. రామకృష్ణుని పరీక్షించుటకై, కుక్షింభరులు, శుష్కవేదాంతులు, తాంత్రికులు మొదలగు వారనేకులు దక్షిణేశ్వరమునకు వచ్చిరి. జగన్మాత కృపచేతను, రామకృష్ణుని ఆత్మవిశ్వాసముచేతను, వారందరు రామకృష్ణుని గురించిన యాధార్థ్యమును తెలుసుకొన గలిగిరి. పండితులారాతని నిష్కళంక భక్తి విశ్వాసముల కచ్చెరువొందిరి. ఛాందోగ్యోపనిషత్తునందు చెప్పబడినట్లు ఒకమృత్పిండమును తెలుసుకొనుటలో సమస్త మృత్స్వరూపము దెలియునట్లే, రామకృష్ణుడు విద్యల కెల్ల మూలమగు భక్తివిద్యను, జగజ్జనని యనుగ్రహము వలనను, యెడతెగని సాధనవలనను, తెలుసుకొని యున్నందువలన అందరిని మెప్పించగలిగెను. భగవత్కృపగల

వానికి విశ్వతత్త్వమంతయు కరణలామలకమగును గదా. మన రామకృష్ణుని విద్య ప్రహ్లాదాని విద్యవంటిది. రామకృష్ణునిభక్తి కూడ ఆతని భక్తివంటిదే. సంసారమును చీకటినూతిలో బడక, లోకమంతయు సర్వేశ్వరుని దివ్యకళామహిమావిరాజితముగా భావించి భేదభావములేకుండ ప్రవర్తించిన వాడే మన రామకృష్ణుడు. కుక్షింభరత్నమే ప్రధానదృష్టిగల పండితులో, రామకృష్ణుడే చెప్పినట్లు, తర్కగగనమండలమున గద్దలవలె సంచరించువారు. వారెంత యున్నతవీధుల సంచరించినను, వారి దృష్టి కామినీకాంచనములమీదనే యుండును. అందువలననే వారి విద్యవలన భగవత్సాక్షాత్కారము యెన్నటికిని కలుగుటలేదు.

రామకృష్ణుడు తనకుగలిగిన ఉన్నతవిజ్ఞానమునకుగర్వించలేదు. సాక్షాతీస్వరూప యేమియు తెలియనివాడననియే భావించుచుండెను. అత్యణకువతో న్యూటన్ మహనీయునివలె తన కోమలహృదయమును తెరచి, ప్రపంచతత్త్వము నెక్కుడు గ్రహించుటకే ప్రయత్నించెను. ఇప్పటికి హైందవవిజ్ఞానమంతయు గ్రహించి, ఆర్యధర్మానుష్ఠానమునందారితేరి, అన్యమతి సత్యాసత్యములను తెలుసుకొన కుతూహలముగల వాడాయెను. జౌద్ధ, కైస్తవ, మహమ్మదీయ మతతత్త్వములుగ్రహింపబూనెను. ఆయామతములయందు సూచింపబడిన ముఖ్యధర్మముల ననుష్ఠించి బుద్ధుని, క్రైస్తు, మహమ్మదును తనహృదయమునందు ఐక్యానుసంధాన మొనరించుకొనితద్వారా వారియందులీనమై, ఆమతములయొక్క హృదయమును తెలుసుకోగలిగెను. ఇస్లామ్ మతప్రవక్తయగు మహమ్మదువలె ఆయన విద్యావిహీనుడయ్యి విజ్ఞానమునుబొందగలిగెను.

ఏసుక్రీస్తువలె హృదయకోమలత్వమును పరిపూర్ణవిశ్వాసమును గలవాడై క్రీస్తుతత్త్వమును సాక్షాత్కరించగలిగెను. బుద్ధభగవానునివలె కరుణారసపూరితుడై విశ్వమును సామరస్యదృష్టితో సమన్వయించగలిగెను. కనుక మనరామకృష్ణుడు హైందవ, బౌద్ధ, క్రైస్తవ, మహమ్మదీయ విజ్ఞాన సమ్మేళనుడాయెను.

నీటిని హిందువులుదకమనియు, మహమ్మదీయులు పానీయనియును, ఇంగ్లీషువారు వాటరనియును వేర్వేరు నామములతో వ్యవహరించినను వస్తువొక్కటేయైనట్లు, భగవంతుడు వివిధనామములతో పిలువబడుచున్నను, భగవత్పదార్థమొక్కటేనని అనుభవజ్ఞానమువలన రామకృష్ణుడు గ్రహించగలిగెను. రామకృష్ణుని యునికివలన డక్కిణేశ్వరమునకు శోభవచ్చెను. అనేకులువచ్చి రామకృష్ణుని సందర్శించి పోవుచుండెడివారు. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, యింకా యితరులు శ్రీరామకృష్ణుని సామరస్యభావము సనేకవిధముల కొనియాడుచుండెడివారు. శ్రీరామకృష్ణుని కామినీకాంచన విముఖిత్వము, త్యాగశీలము మొదలగులక్షణములు వారి సనేకవిధముల నాకర్షించెను. భౌతిక శరీరపోషణమునకన్న యెక్కుడుపయోగము ధనమునకు లేదని తెలుపుటకోయిన బంగారునొకచేతను, మంటినొకచేత పట్టుకొని, రెంటిని మిశ్రముచేసి, ఆ త్మాభివృద్ధికనుకూలపడని వస్తుసముదాయమనిమనస్సునకుసంబోధించి, హుగ్లీనదియందు పారవేయును. సర్ థామస్ మూర్ డిటోపియా యనుగ్రంథమున ఆదర్శప్రాయమైన మానవసంఘమును సృజించెను. అదిభూలోక స్వర్గమే. అచ్చట బంగారము సంకెళ్ళను వేయుటకుమాత్రమే యుపయోగించబడునని చెప్పి

నాడు. అనగా బంగారునందు మానవున కంతకాంతముండ రాదనియే ఆయనసూచన. ఆశాపిశాచము నరికట్టుటకే రామకృష్ణుడు బంగారును, మట్టితో సమానముగా చూచుట కలవాటుచేసుకొనెను. ఇంతయేల? గాఢసుషుప్తి యందున్నప్పుడు సహితము మారామకృష్ణుని భౌతిక దేహమునకు బంగారు తాకించినచో ఆభాగము ముడుచుకొని పోవుటయు, లేక యెక్కువబాధ కలిగించుటయు జరుగును. ఆహా! ఎంత ఆశ్చర్యము? అభ్యాసమువలన రామకృష్ణుడు కామినీ, కాంచనములను జయించి, భగవదనుగ్రహమును బొందగలిగెను. కనుక భారతీయులందరును, తమపూర్వ చరిత్రమును జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని, భారతజాతి పరిమావధి భగవత్సాక్షాత్కారమేనని శ్రీరామకృష్ణునివలె, అందరును విశ్వసించుచో భారతభూమి ఉపనిషత్కాలములోవలె స్వర్గధామముగా మారునుగదా.

రామకృష్ణుని సాధన పూర్తియైనది. జ్ఞానులలో మహాజ్ఞాని, భక్తులలో మహాభక్తుడు, యోగులలో మహాయోగియై శ్రీశుక, నారద, ప్రహ్లాదులవలె దక్షిణేశ్వరమున జ్యోతిస్వరూపుడై పలువుర నాకర్షించుచుండెను. సమాధిస్థితి శ్రీరామకృష్ణుని కతిమామూలాయెను. ఒకానొకదినమున సమాధియందీ క్రిందిదృశ్యమును, ఆతడు జూచెను. సప్తసముద్రములు దాటినతరువాత తపోనిష్ఠానిమగ్నులైయున్న, సప్తమహారులు కాన్పించిరి. శ్రీరామకృష్ణుడు వారిచెంతకేగి, వారిలోనొక మునిపుంగవుని నేత్రములు తెరచుటకు ప్రయత్నించెను. అమ్మహర్షి అర్థనిమిలిత నేత్రములతో మనరామకృష్ణునిజూచి వెంటనే నేత్రములను మూసుకొనెను. ఆయననేత్రములనుండి,

ఒక మహత్తర తేజస్సు బయల్పడలి, ఆకాశమున కెగసెను. గగనమార్గమున ఆ తేజస్సు కాశీక్షేత్రముచేరి, విశ్వనాథాలయమునందు ప్రవేశించి, విశ్వేశ్వరుని పూజలయందు నిమగ్నురాలైయున్న, విశ్వనాథ దత్తుగారి సహధర్మచారిణి యగు భువనేశ్వరీమాత గర్భమున ప్రవేశించెను. ఈసమాధిదృశ్యము చాల విచిత్రముగానున్నది. సమాధియందు సప్తమహర్షులుగాన్పించుట- యోగనిష్ఠులొందుట- మనరామకృష్ణుడు వారిని సమీపించుట-సమీపించుటలో శ్రీరామకృష్ణుని దివ్య సంకల్పము- మహర్షులలో నొకరు నేత్రములను తెరచుట- తేజస్సుబయలుదేరుట-గగనమార్గమున కాశీక్షేత్రముచేరుట- భువనేశ్వరీమాతగర్భమున ప్రవేశించుట- ఇదంతయును మానవుని సామాన్యబుద్ధికి అర్థముకాని విషయముగదా!

ఈ సతి ఎవ్వరు? ఈ మహత్తల్లి యేమి నోములునోచినది? మనదృష్టి నొక్కపర్యాయము కలకత్తావెపునకుమరల్చవలెను. విశ్వనాథదత్తు కలకత్తాపట్టణమునందొక గొప్పన్యాయవాది. భువనేశ్వరీమాత ఆతని భార్య. వారికిభాగ్యభోగ్యములకు లోటులేదు. కాని, పుత్రసంతానార్థులై యుండిరి. పుత్రప్రాప్తికై భగవదనుగ్రహమును బడయుటకే భువనేశ్వరీమాత కాశికానగరమునకు విశ్వనాథునారాధించుటకు వెళ్లినది. ఆయమ యుపవాసదీక్షలోనుండి విశ్వనాథ పాదారవిందలగ్నచిత్తయై, శయనించియుండగా, ఆకాశమార్గమున వచ్చిన దివ్యతేజస్సామెగర్భ గోళమున ప్రవేశించెను. అది యునుగాక విశ్వనాథుడు ప్రత్యక్షమై, ఆమెభక్తి విశ్వాసములచే తృప్తుడైనట్లును, తానే ఆమెగర్భమున నవతరింతుననియును, చెప్పెను. గదాధరుని యనుగ్రహముచే మన రామకృ

ష్టుడు లోకోద్ధరణజేయుటకు జన్మించెను. శ్రీరామకృష్ణుని సంకల్పముచే, మహర్షి నేత్రమునుండి బయల్పడలిన, దివ్యతేజస్సు విశ్వనాథుని అనుగ్రహముచే, భువనేశ్వరీ మాతగర్భమున, శ్రీరామకృష్ణుని లీలలయందు పాల్గొని, తదవతార ఘట్టమును పూర్తిజేయుటకు నరేంద్రుడను నామాంతరము గల వివేకానందుడై జన్మించెను. గదాధరుడు పశ్చిమ్నాపుడు, విశ్వనాథుడు శివస్వరూపుడు. శివకేశవులు ఒకేమహామూర్తి యొక్క యంశావిరాజితులు. వారిరువురికిని గలభేదము కేవలకల్పితము. నిమిత్తమాత్రము. శివకేశవులకు గలభేదమును చాటుట కోయన గదాధరవిశ్వనాథులు, రామకృష్ణ వివేకానందులుగా నుద్భవించిరి. కనుక రామకృష్ణ వివేకానందులకు గలభేదముకూడ కల్పితమే.

గదాధరుని యనుగ్రహమున పుట్టినవాడగుటచే అతడు గదాధరుడని బాల్యమున వ్యవహరింపబడెను. విశ్వనాథుని యనుగ్రహమువలన పుట్టిన బిడ్డయగుటవలన, వివేకానందుడు బాల్యమున, నరేంద్రుడని వ్యవహరింపబడెను. నరేంద్రుడు నిజముగా, మానవులలో రాజుగానేయుండెను. దేవతలలో ఇంద్రుని ప్రకాశమువలెనే, నరులలో నరేంద్రుని ప్రకాశముండెను. ఆహా! యేమి ఆనరేంద్రబాలుని ముఖలావణ్యము, విశాలనేత్రములు. బాల్యమునుండియు, నరేంద్రునిలీల లత్యద్భుతములు. బాల్యమాది యీతడు, తలిదండ్రులచే అతిగారాబముగా పెంచబడెను. బాల్యమాది నిద్రాసమయములందు, నరేంద్రుని కత్యద్భుతజ్యోతి దర్శనమగు చుండెను. తరుచుదేవళమునకేగి, కనులుమూసుకొని, భగవద్ధ్యానమునందు నిమగ్నుడై, యోగిపుంగవునివలె తోటిబాలురకు గాన్పించెడి

వాడు. ఒకానొకదినమందు, నరేంద్రుడు పూర్ణధ్యాన నిష్ఠలో నుండగా, పామొకటి ఆతని యొద్దకువచ్చెను. దానినిజూచిన వారందరు భయభ్రాంతులై కేకలిడినను, నరేంద్రుని ధ్యాన నిష్ఠాభంగము కలుగలేదు. ఆతనికి పాము విషయమేమియును దెలియదు. నిమిషములో ఆపాము అదృశ్యమాయెను.

నరేంద్రుని తెలివితేటలు అత్యద్భుతము. విద్యావిషయములలో మొదటినుండియు నరేంద్రుని శ్రద్ధాధక్తులు వర్ణనాతీతము. మెట్రిక్యులేషను పరీక్షయందు తీర్గుడాయెను. ఎఫ్. ఏ. పరీక్షకుచదివి, రెండువత్సరములు పూర్తికాగానే, బి. ఏ. పరీక్షకుచదువుటకు కళాశాలయందు జేరెను. నరేంద్రునికి తత్వశాస్త్రమున్న యభిరుచిమెండు. స్పెన్సరు, కాన్టు, మిల్, మొదలగువారి గ్రంథముల నీతఃపఠించెను. విశ్వ పరిపాలన కర్తయొకడు గలడనియును, ఆతని స్వరూపమును, ఆతని తత్త్వమును, మహిమావిశేషములను తెలుసుకొన వలయుననియు కుతూహలముజనించెను. బ్రహ్మసమాజమునందు జేరి, కొంతకాలము కేశవచంద్రసేనునితో కాలముగడపెను. అందువలన నరేంద్రునికి చిత్తశాంతి లభించియుండలేదు. ఆతని మనస్సంతయు సంశయములచే నిండిపోయెను. సంశయములు తుపానువలె నానావిధముల చెలరేగెను. అంతయు ఆందోళన మే. దారిద్ర్యంకకాన్పించదు. అజ్ఞాన గాఢాంధకార మొకప్పుడాతనిని నాస్తికునిజేయును. వెంటనే మెరుపు మెరసినట్లు కొంతవరకు దారిగాన్పించును. మరికొంత సేపటికంతయు అంధకార బంధురమగును. ఇట్టి భావములకు నరేంద్రుడు వశుడాయెను.

ఇట్టి సితియందున్నప్పుడే, మన నరేంద్రుడు, స్పెన్
 సరు తత్వశాస్త్రాన్ని గ్రంథములను పఠించి, తన భావములను
 వెలిబుచ్చుచు, ఆనికొక యుత్తరమును వ్రాసెను. ఆయుత్త
 రమునకు స్పెన్సరు అచ్చెరువంది, నరేంద్రుని అత్యద్భుత
 తెలివితేటలకు సంతోషించి, మున్నందాతకు మహత్తరమైన
 సితికి రాగలడని తెలియజేసెను. నరేంద్రునికి పట్టపరీక్షసమీ
 పించుచున్నది. హృదయమున ఆందోళన మాత్రము తగ్గలేదు.
 ఆతని బాధించు ప్రశ్నలు కెంతమాత్రమే. (1) భగవానుని
 ఎవరైన గాంచిగా (2) ఆసత్యస్వరూపిని దన కెవరైన జూపగ
 లరా. ఒకపుడు మహర్షి దేవేంద్రనాథతాకూరు నీప్రశ్న జేసెను.
 కాని వారి జవాబుచే తృప్తి లగలేదు. ఆందోళన హెచ్చ
 య్యెను. ఇట్టి సందర్భములో ఈతని మేనమామ దక్షిణేశ్వర
 ముననున్న నొక మహానుభావుని సందర్శించినచో సంశయము
 లన్నియు దొలగి శాంతిచేకూరునని యెప్పుగా నరేంద్రుడట్లేనని
 దక్షిణేశ్వరారామమును జేరి యచట శ్రీరామకృష్ణుని సందర్శిం
 చెను. కాంచినంతనే నరేంద్రునకు గలిగిన భావమేమి! రామ
 కృష్ణుడొక పిచ్చివాడనియు ఆయన వలన దన సందేహములు
 దీరునాయనియు. ఇట్టి సంశయచిత్తముతోనే “బాబాజీ తాము
 భగవంతుని జూచినారా! ఆసత్యస్వరూపుని నాకు జూపగ
 లరా” యని నరేంద్రుడు ప్రశ్నించెను. వెంటనే రామకృష్ణు
 డు మందహాసవదనముతో దనవామహస్తమును నరేంద్రుని
 శిరముపైనుంచెను. వెంటనే ఈజగత్తుంతయు పరిణామదశనొం
 దినట్లెనికి గాన్పించెను. ఆసితి యనిర్వచనీయముగనుండెను.
 దానిని నరేంద్రు డిట్లు నిర్వచించెను. ‘రామకృష్ణుడు నాత
 లపై చెయినిడగనే నామరూపాత్మక జగత్తునందలి ప్రతియ

జువును సంచలనమంది, మిథ్యాజగత్తు తేజోస్వరూపమై ప్రకాశించెను. మాయనతిక్రమించి నామానసమానంద తరంగములపై దేలి యాడుచుగోను యాదివ్యజ్యోతిలో లీనమైకట్లుతోచె. అదియే యాత్మానుభవము కాబోలు. కొంతకాలమునకు మరల నీజగత్తుకనుపట్టెను.” రామకృష్ణుని స్వర్ణచేతనే అద్వైతసిద్ధికలుగు చుండెను! ఏమిమహిమ!

పాశ్చాత్య శాస్త్రవాసనగల నరేంద్రుని కదియంతయు గారడిగాతోచెను. ఇట్టి ఛోలాందోళితచిత్తముతో నరేంద్రుడు గృహాన్మఖుడయ్యెను. కాలముగడచిన కొలదిని నరేంద్రునికు దక్షిణేశ్వరమందును, అచటి ప్రవక్తయందును అనిర్వచనీయముగు ప్రీతియేర్పడెను. ఈయాకర్షణకు గారణమేమియో తెలియకుండెను. పరీక్షలు సమీపించుచున్నను నాతడు తరచుగా దక్షిణేశ్వరమును సందర్శించి రామకృష్ణునివాగ్మతమును గ్రోలుచుండె. హృదయకమలము వికసించిన కొలదిని అనుమానము లంతర్ధానమగుచుండె. పగలంతయు విశ్వవిద్యాలయమునను, సాయంకాలము బ్రహ్మసమాజ మందిరమునను, ఆదివారములు దక్షిణేశ్వరమందును గడచుచుండె. రాత్రిలయందొకవైపున తేయాకు పానీయమును వేరొకవైపున గ్రింధములను బెట్టుకొని త్రాటితో కాలినిగట్టివెచ్చుకొని దీపమువద్ద గూరుచుండి బరీక్షలకు జదివి కృతార్థుడయ్యెను. బంధువులీతని న్యాయకళాశాలయందు బ్రవేశపెట్టిరి ఆకాలముననే తండ్రిగారు గతించిరి. ఇంటివద్ద పరిసితులు నానాటికి విషమించుచుండెను. తన తండ్రి కాలమున సుఖముగ నుండినకుటుంబమిపుడు బీదస్వముచే కడుపున కన్నమునకును గట్టగుడ్డకును గరవై పలుశ్రిమలబడుచుండెను. అపుడ

పుడు పవాసములు చేయవలసివచ్చెను. ఈ చిక్కుల నివారణకై నరేంద్రుడేదైన యుద్యోగము దొరకునేమోనని కచేరీలన్నియు కలయదిరిగెను గాని ప్రయోజనములేదయ్యె. దైవమేమైన బరీక్షించుచుండెనా? లేక విధి గూ! అట్లుకాదు. నరేంద్రుడొనర్ప వలసిన మహత్తరకార్యము వేరొకటుండ ఉద్యోగ బానిసత్వమున నాతడెట్లు బంధింపబడును! ప్రపంచమంతటికిని శ్రీరామ కృష్ణ సందేశమును జాటవలసిన ధీరుడు కాంచనమునకు చాసు డెట్లుకాగలడు. విశ్వమును ఆనందవార్ధి నోలలాడించవలసిన భక్తాగ్రేసరుడు భుక్తికై తన జీవితము నమ్మకొనగలడా! విశ్వోద్ధరణ సాయధ్యముగల నరేంద్రుడు, విజ్ఞాన చంద్రికల నలుదెసల వెదజల్లుటకు మారుగా సంసార నిర్విహణమునకై యుద్యోగిడగునా? భగవదుద్దేశ మిదికాదు.

సంసారమున దారిద్ర్య మెక్కువయ్యెను. నరేంద్రున కేమి చేయుటకును, దోచదయ్యెను. ఒకనాడు మధ్యాహ్నము సమస్తము జ్వలించి భగవానునిపైభారమిడి తిరిగిచూడకొక చిన్ని లోటానుమాత్రము గైకొని దక్షిణేశ్వరా రామమునకు బరుగిడివచ్చి తనవేదన నంతయు రామకృష్ణున కెరిగింప నాతడు నరేంద్రుని జెంతజేర్చుకొని బడలికదీర్చి మిరువురును నాజగన్మాతయకు కాలీమూర్తిని బ్రార్థించిరి. పిమ్మట నరేంద్రుడు సన్యసించెను. ఆహా! యేమిమార్పు. ఇదంతయు భగవత్సంకల్పము. కానున్నది కాకమానను. కానిది కానేరదు. భౌతిక సామ్రాజ్యాధిపత్యము వహింపదగ్గ నరేంద్రుడు ఆస్మరాజ్యమున బ్రవేశించెనుగదా. భౌతిక సుఖలంపలుడై ప్రపంచమును కమ్మరశాలయందు సమ్మెట దెబ్బలు తినుటకు మారాత్మసామ్రాజ్యమున నూతన ప్రథమతో నరేంద్రుడు వివేకా

నందుడై ప్రకాశించెను. రామకృష్ణ వివేకానందులది సంసార బంధముకాదు. అది ప్రేమబంధము.

క్రమముగ దక్షిణేశ్వరము యువకులకొక తీర్థమయ్యెను. రామకృష్ణుని వాగమృతమును గోలి 17 గురుకాషాయముల ధరించి తను జీవితముల మానవోద్ధరణకై వియోగింప నిశ్చయించిరి. వీరందరియందు రామకృష్ణుని యొక్కొక్క గుణము మూర్తీభవించెను. వీరిలో గొందరు జ్ఞానులైరి. కొందరు భక్తులును, మరికొందరు యోగనిష్ఠాపరులును, వేరొక కొందరు నిష్కామసేవను బూని మోక్షకాములునైరి. వీరందరును దమగురువుచేతజేరి ననేక విషయముల బారంగతులైరి. నక్షత్రములనడుమ చంద్రబింబమువలె శిష్యగణమున డుమ రామకృష్ణుడు పదునారుకళలతో విరాజిల్లుచుండెను.

వీరిలో మహేంద్రనాథగుప్తయను నొక శిష్యుడుగలడు ఆతడు గృహస్థుడు. ఉపాధ్యాయపదవి యందుండి వీలైనపుడెల్ల ఆరామమున కేతెంచుచు నచట జరుగు ప్రసంగములెల్లను వంగభాషలో నాలుగు సంపుటములలో వృద్ధయంగమముగ వర్ణించియున్నారు. అందలి రెండుభాగములాంగ్లేయమునను ఒక భాగమాంధ్రమునను ముద్రింపబడినవి. గ్రీసుదేశమునకు జ్ఞానచక్రువైన సోక్రటీసుయొక్క బోధలను స్లేటోపండితుడు ప్రశోత్తర పూర్వకముగా మానవుల కందజేసినట్లే మహేంద్రనాథుడు శ్రీరామకృష్ణుని బోధామృతమును మన కొసంగి యెంతయో మేలుసలిపినాడు. ఇట్టి గ్రంథముల నాంధ్రులందరును పఠించి ధన్యులయ్యెదరుగాక.

వంగదేశమున నాకాలమున బరమహంసవారి సందర్శన భాగ్యమబ్బిన మహాపురుషులలో బ్రహ్మనంద కేశవ

చంద్ర సేనులొకరు. ఈతడు మహాభక్తుడు, బ్రహ్మసమాజమతమునకు బట్టగొమ్మ. అంత్యకాలమున రామకృష్ణునిచే యుద్ధరింపబడిన భాగ్యశాలి. హుగ్లీనదిపై బడవలో ననేక మార్గాయిరువురకు భగవత్సంభాషణలు జరిగియుండెను.

శ్రీరామకృష్ణుడు సందర్శించిన మరొక మహాపురుషుడు ఈశ్వరచంద్ర విద్యాసాగరులు. ఈతడు లెన జీవితమంతయు, అబలారత్నములను, బాలవితంతువులను, బాలికలనుద్ధరించుటలోగడపెను. వారికొక ప్రత్యేక కళాశాలను నిర్మించెను. నిరంతర సేవాశిత్పరుడై ఉద్యోగనూచు చెయ్యియే ప్రపంచమును బాలించుచున్నదని యెఱింగి వారికై పాటుబడెను.

వివేకానందుడొకనాడు నిర్వికల్పసమాధియే పరమపురుషార్థమని తలచి నిశ్చలచిత్తముతో సాధనజేసి బాహ్యప్రపంచమును మరచెను. ఉచ్చాస్వనిశ్వాసములాగెను. రామకృష్ణుడావిషయమెఱింగి శిష్యుల భయమును బాపి వివేకానందుని “సంసారతాపతప్తులగు వారికి విశ్రమస్థానమవగుదువని యాసించిన నీవిట్లు స్వసుఖమును గోరుట తప్పని” మందలించెను. వివేకానందుడు తన స్వార్థమునకు లజ్జించి సమాధిమాట దలపెట్టక మానవసేవా దీక్షను సంకల్పించె. ఇట్టిదిగదా మహాపురుషుల సత్సంగభాగ్యము.

క్రమముగా రామకృష్ణుని ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానమంతయు దండియాస్త్ర కుమారులకువోలె ప్రియశిష్యుడగు వివేకానందునకు జేకూరెను. సరేందుని ముఖలావణ్యమును గాంచినను, ఆతని తొల్లరింపగల మృదుమధురగానమును విన్నను రామకృష్ణుడీభౌతిక ప్రపంచమును మరచి ఆత్మసామ్రాజ్యమున నోలలాడుచుండె. రామకృష్ణుని దివ్యసందేశమును వెద

జల్లుటకు సంసారమున అరిష్టద్వర్తములను భారదోలగల భీర
గర్జనల నొనర్చుటకు వివేకానందుడే సమరుడని తలంచి తన
అనుభవజ్ఞానమంతటి నాతని పరమొనర్చితాను విశ్వరంగ
మున జేయవలసిన పని యిండుమించుగా బూర్తియైనట్లు భా
వించెను. ఇప్పటికి రామకృష్ణుని దేహరోగ్యము క్షీణించుట
కుపక్రమించె. నిరంతర ప్రసంగములచే గొంతునందొక చిన్న
పుండుపుట్టి క్రమముగ వృద్ధియై వైద్యులకు లొంగక కడకు
శస్త్రచికిత్స యావశ్యక మయ్యెను. అంతడాక్టరు సర్కార్
పనిముట్లతో బ్రవేశించి రామకృష్ణునకావిషయము దెలుప
మత్తుమందావశ్యకము లేకనే యాతడు బాహ్యమును మరచి
సమాధింబ్రవేశించెను. నాడి యాగిపోయెను. డాక్టరునకాశ్చ
ర్యమయ్యె. ఒక్కనిముసమునకు ముంగు నామరూపాస్మికజగ
త్తులో మాట్లాడుచున్న రామకృష్ణుడొక్కపరి సమాధిని జేరె
గదా. ఆనందతరంగములపై ఆత్మవండలమున విహరించు
ఆత్మకామునకే దాని మహిమ తెలియగలదు. శస్త్రచికిత్స
ముగిసెను. శిష్యులకు వలయు విషయములజెప్పి డాక్టరు గృ
హమున కరిగెను.

అదివేసవి. మిట్టనుధ్యాహ్నమున మార్గాడుడు తన
ప్రచండకిరణములచే భూమిని దహించుచుండెను. సరేంద్రుడు
బజారునుండి మరలివచ్చి యొకదృశ్యమును గాంచెను. ఏమది?
అవతారమూర్తియగు రామకృష్ణుడొక నులకమంచముపై శయ
నించియుండె. చెంత నెవ్వరులేరు. ప్రక్కనగంజిగిన్న యొకటి
రామకృష్ణుని ప్రణామమునుండి పడిన చీము, నెత్తురులతోనిండియుం
డెను. శిష్యులందరు నదియొకయంటు వ్యాధియని భయపడి
పలుత్రోవలపోయిరి. ఆయనయేకాకి, నిస్సహాయుడు. ఆహా!

ఏమి విపరీతము. నిరంతర ప్రేమచే దళితజానాభి వృద్ధికై. పృ
 యాసపడిన గురువరుని గష్టకాలమున విడనాడటా! ఏసుక్రీ
 స్తుయొక్క పరమభక్తులని పూజింపబడు 12 శిష్యులలో శిలు
 వకాలమున నెవరుండిరి! ఇదియూ గురుశిష్య న్యాయము!
 రామకృష్ణుడు ఆరోగ్యముగనున్న కాలమున నందరును జేరిరి.
 వ్యాధిగ్రస్తుడుకానినె యెవరి తో ప్రవసవలయునని. వివేకా
 నందునకు హృదయముచలించెను. శిష్యుల నందరజేరబిలచి
 “ఆహా! ఏమిమీభక్తి! శుష్కవేదాంతమునకా మీరిచటికిజేరి
 నది. ప్రేమసృత్యములు చేయవలసిన మీహృదయములు స్మ
 శానవాటికలుగా మారినవా. పాశ్చాత్య విజ్ఞానము మీకునేర్పి
 నది “అంటు వ్యాధి” యను మాటయా! అది యెచ్చ
 టనున్నది? మీహృదయ దౌర్భాగ్యము, నిర్జీవత్వము, కారుణ్యరా
 హిత్యతయే అంటుజాడ్యము. హైందవ విజ్ఞానము నాకింకొక
 యాదర్శము నేర్పినది. అదేదన భక్తివిశ్వాసములు, నిశ్చలత,
 నిర్మలత, గలవారి నన్నిదహింపజాలదు, జలము ముంపజాల
 దని. విశ్వాసమే ప్రహ్లాదునకు స్తంభమున నృశింహమూర్తిని
 జూపెను! ఆంజనేయుని నీటిపైనడపెను. ఆహా! ఇట్టివిశ్వాసమే
 మీకులేదా! మీయంటువ్యాధి భయమునకు నావిశ్వాస
 మునకు గల భేదమును జూపెద”నని పలుకుచు చీమునెత్తురు
 లతో నిండిన యాగంజిని త్రాగివైచెను. పవిత్రభావముతో
 ద్రాగివైచిన నరేంద్రునినాకుంటు జాడ్యమేమియు జేయజాల
 దయ్యెను. ఇట్టి మహత్తర భక్తివిశ్వాసముల కచ్చెరువొం
 దియే నివేదితను నాంగ్లనారీమణి వివేకానందునకు దన సర్వ
 స్వమర్పించి శిష్యురాలయ్యెను. ఒకపుడు ఉత్తర హిందూసా
 నమున కలరాజాడ్యము ప్రబలియుండ నీమహాసాధ్వి యటకేగి

భయంకరమృత్యువునకును వెరువక ఆర్తుల నెందరినో సేవిం
చెను. అట్టి భయంకర దృశ్యములందు అంటుజాడ్యమును భీతి
లేక, సాటిసోదరులేవ చేయగలిగిన యామహాతల్లి వివేకానం
దుని సేవాదర్శముయొక్క మూర్తీభావమే. సాటి భారతీ
యులు మృత్యువును ధిక్కరించి సేవయందు నిమగ్నులై పర
శివుని సాక్షాత్కరింతురుగాక.

రామకృష్ణుని భౌతిక దేహము నానాటికి శుష్కించెను.
రోగికిని వైద్యమహాశయనకును నడుమ భౌతికమేగాక యా
ధ్యాత్మిక సంబంధము బలపడుచుండెను. రామకృష్ణుని జూచి
డాక్టరుగారొకనాడిట్లనిరి. "To be frank I like you so-
much for your devotion to truth. you cannot deviate
an inch from what you know to be the truth." దేహము శుష్కించినకొలదిని గురువుగారిదృష్టిశిష్యవర్గముపై
నను, వారి యాన్నత్యము, వారి శ్రేయస్సుపైనను నిలచి ఎల
యుబోధలుగావించుచుండిరి. తనదేహమును బొత్తుగ మరచి
శిష్యుల యభివృద్ధికై జగన్మాతను నిరంతరము పేడుచుండెను.
నరేంద్రునియందుమాత్రము రామకృష్ణుని చిత్తిము లగ్నమై
యాతనికి తనకడనున్న యాధ్యాత్మిక శక్తి నంతటినోసంగెను.
తుదిదినమేతెంచినది. నాడు శిష్యులనందర జేరిబిలచి తనవీపు
నుజూపి యెట్లున్నదని ప్రశ్నించెను. వీపంతయు వ్రణములచే
బెట్టినట్లున్నదని వారుబదులిడిరి. దీనికేమికారణము. శిష్యుల
ప్రార్థనమంతయు గురువుభరించి, వారికొరకై తన సర్వస్వ
ము ధారాగ్రహీత మొనర్చెను. యేసుక్రీస్తు మానవుల పా
పపుంజముకొరకు సాటిసోదరులకొరకు తాను శిలువనెక్కితి
నని పలుకలేదా! నక్షత్రములనడుమ చంద్రునివోలె వెలింగెడి

నరేంద్రుని రామకృష్ణు డేకాంతముగ జెంతకు బిలచి తండ్రి తన పెద్దకుమారునకు వోలె బ్రేమదృక్కుల వీక్షించి “నలువది వత్సరములుగా నిరంతరకృషిచే సంపాదించిన యాధ్యాత్మిక శక్తిసంతతిని నీవర్హుడవుగాన బ్రసాదించుచున్నాను గాన స్వీకరింపుము.” అనిచెప్పి తన సర్వస్వమాతనికి ధారవోసెను. రామకృష్ణుడు మహాసమాధిమందు బ్రవేశించుటకెంత కాలమోలేదు. అప్పటికిని నరేంద్రునకు అనుమానమే. రామకృష్ణుడు తాను రామకృష్ణావతారముల సమ్మేళనయని చెప్పగలిగినచో తన విశ్వాసము దృఢపడునని తనలో దలంచెను. వెంటనే రామకృష్ణుడు ప్రక్కకుపోరి “ఇంకను సందేహమా! యేమూర్తి రామకృష్ణుల పాత్రల దాల్చినదో యదియే యిప్పుడీ రామకృష్ణుడయ్యెనని పలుకుచు మహాసమాధిం బ్రవేశించెను. ఏమివంత! మానవబుద్ధి కతీతము. ఇంతకాలమునుండి దక్షిణేశ్వరారామమునండి కోమలశంతమున వినబడుచున్న మధురగానము విశ్వగర్భమున విలీనమయ్యెనా! నిమనమునకు ముందు ఆధ్యాత్మికబోధల నొనరించుచున్న రాజహంస గగనమండలమున కెగసిపోయి యంతర్ధానమయ్యెనా. ఇట్లు నా! నందవార్ధిని దేలించిన దివ్యవాణి నామరూపాత్మకమగు బ్రహ్మాండమును భేదించుకొనిపోయి సత్తామాత్ర స్వరూపిగా నిలచెనా! అవస్తాత్రయమున కతీతమైన మహాసుషుప్తి బ్రవేశించెనా! బ్రహ్మాండమంతటను జ్యోతిస్వరూపమున నిండిపోయెనా! హృదయకుహరమున నడగియుండిన నాపరంజ్యోతి విశ్వగర్భనితో ఐక్యానుసంధానమును బొందెనా! ఘటాకాశము మహాకాశములో కలసిపోయెనా! అంతయు నిశ్చలము! నిర్మలము! అనిర్వాచ్యము. డాక్టరుగారు నాడినిబరీక్షించి అర

గంటక్రిందనే రామకృష్ణుడు మహాసమాధిచేరెనని వెడలి పోయెను. నరేంద్రుడు నిలువున నీరయ్యెను. “ఎంతటిమూర్ఖుడను. కరుణామూర్తియగు రామకృష్ణునంత తీవ్రముగ ఒరీక్షించిన నాయవిశ్వాస మేమందును. నాకొరకై దనస్వస్వమర్పించిన నారామకృష్ణునిట్లు పరీక్షించిన దోషమునకు ప్రాయశ్చిత్తమేమన్నది! కృపాపూర్ణుడై తండ్రివలెబాలించిన నారామకృష్ణుడేడి” యని విచారసముద్రమున మునిగిన నరేంద్రుడు కొంతవడికి దెప్పరిలి ధైర్యమునుబూని తన గురువుకు దేహసంస్కారమొనర్చెను.

తదుపరి వివేకానందుడు గృహకృత్యముల జక్కబరచుకొని భారమంతటిని రామకృష్ణునిపై జెట్టి చెదరిపోయిన శిష్యవర్గమును గూడదీసికొని బారానగరమున నొక బాడుగయింటిలో వసించి వారి కన్నివిధముల శిక్షణనొసంగుచుండెను. అచట జీవితము చాలకష్టభూయిష్టమయ్యెను. వారందరును భిక్షాటనముచే జీవించుచు వివేకానందుని యుద్బోధవాక్యముల ధైర్యముబూనుచు తమగురువుయొక్క లీలాస్మరణ సలుపుచు ముందు నిర్వహించబోవు ఘనకార్యములకు సిద్ధులగుచుండిరి. కొంతకాలమిట్లు గడపి తానులేకున్నను తక్కినవారు రామకృష్ణుని యాదర్శము ననుసరింతురను ధైర్యముతో నరేంద్రుడు దేశాటనమునకరిగెను. ఒకపుడు పట్టణములందు దిరుగును. వేరొకపుడు కొండగృహాలలో దశస్సానర్చును. ఉండినచోటనుండక, భుజించినచోట నిద్రింపక శిరముపై నాచ్ఛాదనములేక, కాపీనమాత్ర పరిధానుడై పరివ్రాజకుడై సంచరించెను. హిమాలయములపై గొంతకాలము తపంబొనర్చి హృదయాంతరాళమున దివ్యజ్యోతిని సందర్శిం

చుచు, భారమంతయు గురువుపై నిడి సంచరించెను. ఒకపుడు నరేంద్రుడు విసికివేసారి తాను ప్రపంచముననుండి చేయవలసిన ఘనకార్యమేమియు గానక జీవితముపై నిస్పృహకైంది చెంతనే యాకలిచే నకనకలాడుచు బొంచియుండిన వ్యాఘ్రమునకు దనశరీర మాహారముగ నొనర్ప యత్నింప నామాంసాని ప్రక్కనుండి వెడలిపోయేనేగాని భుజింపదయ్యెను. భగవానునిసంకల్ప మెవరుతెలుసుకోగలరు. విశ్వరంగమున రామకృష్ణుని సందేశముచు లోధింపవలసిన నరేంద్రుని ఘోర వ్యాఘ్ర మెట్లుచంపగలదు. ప్రపంచమున దాను నిర్వహింపగల కర్తవ్యమేదోయున్నదను విశ్వాసము బలీయముగా మరల బట్టణముల బ్రవేశించి మహాత్ముల సందర్శించుచు, గాయకష్టములకోర్చి పర్యటనములలో నూతనానుభవము గడించి ఉత్తర హిందూస్థానమును బ్రవేశించెను.

రాజపుటానాలో బ్రయాణమొనర్చుచుండ రైలులో నొక చిత్రము జరిగినది. నరేంద్రుని చెంతనపుడొక తడివస్త్రమును గమంకులువు మాత్రమేయుండెను. టికెట్టునొక ధనికుడు కొనియిచ్చెను. రైలులో నరేంద్రుని చెంతనొక ధనికుడు తన భోగసామగ్రినంతను జుట్టునిడుకొని దానిని జూచుచుగర్వించి కొపీనమాత్రపరిధాన డైయన్న నరేంద్రుని జూచి “దేహమును బెంచుకొని సోమరివలె ఏలతిరిగెదవు. ధనమార్జించి ఏలనుఖంపవు” అని మందహాసముతో పరిహసించుచుండెను. కాని నరేంద్రుడేమియు మారుపలుకక ధ్యాననిమగ్నుడై యాతని మాటల బాటినేయనట్లుండెను. రైలు గమ్యస్థానమును జేరెను. ఇద్దరు నొకచిన్న స్టేషనులో దిగిరి. ధనికుడు మొదటి తరగతిప్రయాణీకుల బసలోవిడిసి హాయిగా

బరుండెను. వివేకానందుడో తరణి కిరణములచే మల మల
మాడుచున్న యిసుకలో నొక కర్జూరపు చెట్టుక్రింద తన
తడివస్త్రమును బరుచుకొని యాసీనుడై యాకటిచేగృశించుచు,
దాహమున కాగలేక గమండలూదకమును ద్రావుచుండెను.
ఇచ్చటగూడ నరేంద్రునకు ధనికుని పోటుమాట దప్పవయ్యె.
భౌతిక సంపద ఆధ్యాత్మిక సామ్రాజ్యము నెట్లు తెలిసికొన-
గలడు. భోగలాలసుడు మహాత్మాగి నెట్లు గుర్తింపగలడు.
అజ్ఞానముచే నావరింపబడి ఆశాపిశాచము తలకెక్క, మదో-
న్మత్తుడై విశ్వరంగమున భగవల్లీలలు గాంచజాలని పామరుడు
జ్ఞానదీక్ష నెట్లు అర్థముచేసుకొన గలడు. విషయవాసనచే
హృదయమున భక్తి బీజము నశించభక్తాగ్రేసరు నెట్లు నమ-
స్కరింపగలడు? మన సన్యాసి యాచెట్టునీడను దలదాచుకొ-
నిన నాధనికునకేమి పట్టినది,

కొంత తడవిట్లు గడచినది. ఆనగరమున నొక మిఠాయి
వర్తకుడు నిత్యము నింటికడ మిఠాయిలను జేసుకొని స్టేష-
నులో నమ్ముచుండును. నాడుగూడ సరకంతయు నింటికడ
సిద్ధపరచుకొని యెండతీవ్రముగ నుంట నించుక శయనించెను.
వెంటనే శ్రీరామచంద్రుడాతని స్వప్నములో “నాభక్తుడొకడు
స్టేషనులో ఆహారములేకున్నాడు. వెంటనే లేచి వానికాహార
పానీయములొసంగుమ”ని వీపుపై జరచి అజ్ఞాపింప, వలయు
వస్తువుల నాతడు గైకొని స్టేషనుకుబోయి వివేకానందుని
జూచి “లెండుబాబాజీ! పాదప్రక్షాళనమొనర్చుకొని యీమి-
ఠాయిని గ్రహింపుడని” ప్రార్థించెను. వివేకానందునకాశ్చ-
ర్యమై నాకాసంగతి యేమియు దెలియదు. మరెవరికైన బం-
పబడినవి పొరపాటున నాకొసంగదలచితివేమోనని మారుపలి

కినను వర్తకుడు విడువక “కాదుబాబాజీ! రామచంద్రుడు వరించి చూసినవారు మీరే. లెండు భుజింపుడని” నిర్బంధించెను. వివేకానందుడంత భగవన్మహిమను గొనియాడుచు లేచి భుజించెను. భక్తులయందు భగవానుని కెంతప్రీతి!

ఈదృశ్యమంతయు జూచుచుండిన ధనికునకు గర్వభంగమై కనులుదుడుచుకొని వివేకానందుని చెంతజేరి తన యజ్ఞానమునకు క్షమాపణవేడుకొన స్వామి యాతని కాగలించి ప్రేమజూపెను. ఆహా భక్తులకు క్రోధము దూరముగదా! ఈ యదార్థ విషయమువలన మనము నేర్చుకొనవలసిన సంగతేమన భౌతిక సంపదచే విర్రవీగి భగవానుని మరచినవారికి గలుగు పరాభవము, కష్టములకోర్చి భగవానుని నమ్మిన భక్తునకు లభించు గౌరవము. చీకటివెలుగులకువలె ఐహికా ముష్మికముల కంతరము ప్రకాశముగను. మానవునిజ్ఞానము, సహనము కష్టకాలమందే తెలియునుగాని కడుపునిండినవేనుక పలికెడి శుష్కవాక్యములచేతకాదు. ధీమతై, వీరాగ్రేసరుడై, విశ్వరంగమున ఖడ్గమృగమువలె నిరాఘాటముగ సంచరించిన వివేకానందుడు తన జ్ఞానానుభవమునకు దేశాటన వన్ని దెచ్చుచుండ ఉత్తర హిందూస్థానమునవీడి భేత్రిమహారాజునకు బుత్రసంతాన భాగ్యమును గలుగజేసి పునహాపట్టణమున బాలగంగాధరతిలక్ మహాశయుల సందర్శించి చెన్నరాష్ట్రముగుండ కన్యాకుమారిని జేరెను.

ఈకన్యాకుమారి హిందూ దేశమునకు దక్షిణపుచివర. ఇచ్చట సముద్రమునందు వడ్డునకు గొంత దూరములో గన్యాకుమారి యాలయముకలదు. ఈయాలయమును సందర్శింప గుఠూహుడైన వివేకానందుని చెంత డబ్బులేక నీటిలో

యీదుకొనిపోయి గట్టుజేరి కొంతకాలము ధ్యాననిమగ్నుడై
యుండెను. కృతయుగమునుండి నేటివరకు భారతవర్షము బొం
దిన మార్పులన్నియు నొక్కపరియగాయన మానసిక ఫలక
మున గనుపట్టెను. ప్రస్తుత భారతీయదైన్యమునకు జాల విచా
రపడెను. భారతీయులు తమ పూర్వ సౌభాగ్యమును గోల్పో
యి కుక్షింభరులై మతమునంతయు స్వార్థమున కుపయోగిం
చుకొని సంఘమును తారు మారు చేసి జనులలో విభేదముల
గల్పించిన పురోహితమండలి యజ్ఞానమునకై వగచెను. ఐక
మత్యమునకు ముఖ్యసాధనమగు మత మీనాడు దురహంకార
భూయిష్టమై సోదరులనడుమ కలతలను బెంచుచున్నందులకు
జింతించెను. భీష్మాచార్యునివంటి విజ్ఞానుని, అభిమన్యునివంటి
పరాక్రమశాలిని బ్రసాదించిన భారతమాత, శివాజీ, రాణా
ప్రతాపుడు, మొదలగు వీరులను, గార్గి, మైత్రేయి, అరుం
ధతి మొదలగు విదుషీమణులను, పద్మిని, అహల్యాబాయి,
రాణీఝాన్సీ మొదలగు వీరవనితలను బ్రసవించిన భారత
మాత నాటిస్థితియేమి! తినుటకు దిండిలేక, పండుటకు బంచ
లేక, నిలుచుటకు నీడలేక గృశించునేటిస్థితియేమి! రత్నాలం
కార శోభితయై కలకలలాడు నాటి భారత వర్షమేడ! స్మశాన
తుల్యముగనున్న నేటి భారత వర్షమేడ! ఎంతటి వ్యత్యాసము!
సంపదనంతయు గోల్పోయినను, సజీవముగ మాత్రమున్నది!
ఇదియొకమేలే! ఇట్లున్నభారత మాతను మరల ఉద్ధరించుటెట్లు
ఇట్టిభావములచే జిత్తముక్షోభింప, దిగంబర మహాదేవులవలె
దిరుగుచున్న దరిద్రనారాయణుల జూచిన దుఃఖము పొరలు
చుండ గర్తవ్యమేమని యోచించెను. “ధనము, పనిజేయు
మనుష్యులున్నచో దేశము మరల నుద్ధరింపబడును. గ్రామ

ములవెంట దిరిగిన మనుష్యులు దొరకుమరేమోగాని ధన
మెవ్వరిత్తురు. ఆసేతుహిమాలయ పర్యంత పర్యటనములో
ధనికులవలన నేమియు సాయముచేకూరదని తెలిసిపోయెను.
పాశ్చాత్యదేశములందు ధనమిపుడు పుష్కలముగ నున్నది.
అచ్చటికిఁబోయినచో ధనముదొరకును. భారతీయవిజ్ఞానమున
కిపుడు పశ్చిమదేశము లెదురుచూచుచున్నవి. తద్వల్ల నా
దేశవిమోచనకు బ్రయత్నింతును. ఆపనికే నాజీవితము లర్పిం
తునని సంకల్పించుకొని నూతనోత్తేజముతో నచటినుండి
బయలుదేరి చెన్నపురినిజేరెను. అది 1893 సంవత్సరము.

వివేకానందుని భావమునువిని చెన్నపురిలో గొందరు
పాశ్చాత్యవిజ్ఞానులిది కాగలపనికాదని యాక్షేపించిరికాని,
పట్టపర్తికు జనువు విద్యార్థులు కొందరు వివేకుని విజ్ఞానము
నకు, ఆసని భక్తివైరాగ్యములకు, మృదుమధుర సంభాషణ
లకు వశులై యచట ప్రధాన న్యాయాధీశుడుగానున్న సుబ్ర
హ్మణ్యఅయ్యరుగారితో సంప్రదించి ఆసంవత్సరమున నమె
రికా దేశములో చికాగోనగరమున జరుగుచున్న ప్రపంచ
మతముహాసమ్మేళనమున హిందూమతమును బ్రచారమునర్ప
బ్రతినిధిగానెన్నుకొని పాపదలచి కొంతద్రవ్యమును సమకూర్చి
రి. చికాగోనగరమునకుబోవుటకు వ్యవధియున్నందున వివేకానం
దుడు హైద్రాబాదునకుఁబోయి యచ్చటనుండి ఫ్రేత్రిమహారాజు
తనకు సూతనముగా జన్మించిన పుత్రుని యుత్సవమునకాహ్వా
నింప నచటికేగెను. మహారాజచట స్వాములవారి నుచితరీతి
సత్కరించివారి యమెరికా ప్రయాణమునకు వలయు దుస్తులు
ధనమును బహూకరించిరి. వివేకానందుడు తన ప్రయాణము
నకై నిరీక్షించుచుండెను. తన గురువర్యుని యాజ్ఞకై యెరురు

చూచెను. అంతనొక నాటి రాత్రి స్వప్నములో రామకృష్ణుడు కాన్పించి సముద్రముపై బరుగిడుచు వివేకానందుని దన వెంటరమ్మని యాజ్ఞాపించెను. స్వప్నదృశ్యమునకు సంతసించి ఖేత్రి మహారాజును వీడ్కొని బొంబాయి జేరి స్త్రీమరునెక్కెను.

స్త్రీమరుపోవుచున్నది. ఆతరంగడోలికలను భేదించు కొని వీరావేశముతో ముందునకు బోవు నాస్త్రీమరులో దన వాక్రవాహముచేపాశ్చాత్యచిత్తములనుట్టూతలూగించవలసిన పురుషాగ్రేసరుడందాసీనుడై మానసవీధిలో నూతన భావములను, నూతన పరిభ్రమణముల బొందుచున్నాడు. ఆతడే వివేకానందుడు.

స్త్రీమరు గవ్యస్థానమును జేరినది. వివేకానందుడు చికాగోనగరమును జేరి మత సభకు జేయబడిన యేర్పాటుల జూచి సంతసించెను. అచ్చట నొక హోటలులో బసచేసి పాశ్చాత్యుల యుత్సాహము, శక్తి, యువకావేశము మొదలగు గుణములజూచి హిందూదేశము నుద్ధరించవలెనను ఆశ గాఢమగుటచే నదియెట్లు నెరవేరునాయని యాలోచనా తత్పరుడై కాలముగడపుచుండెను. ఇంతలో దన వద్దనున్న ధన మంతయు వ్రేలుముగా, చేయునదేదియు దోచక బోస్టను నగరమునకు బయలుదేరెను. మార్గమున రైలులో నొక నారీమణి వివేకానందునింగాంచి యాతని సంభాషణలకు, వేషమున కచ్చెరువంది తన యింటికిగొనిపోయెను. అచ్చట నగరమునగల ప్రముఖుల పండితుల నమావేశ పరచి వివేకానందునితో బ్రసంగింపజేసె. వారందరాయన యద్భుత విద్యకు, విజ్ఞానమునకు మెచ్చిరి. వారిలో నొక ప్రముఖుని వలన బరిచయరేఖనుగైకొని మరల చికాగోనగరమున కేతెంచునప్ప

టికి దేహమంతయు డస్సిపోయెను. రాత్రి కాలమగుటచే నచట నొక రైలుకెట్టి క్రింద దిగజారి యర్ధసమాధిలో నుండెను. అంతలో దూర్పుదిక్కున నరుణోదయమై క్రమముగ బ్రొద్దెక్కినది. ఆలిబాధ దహించుచుండ చేయునదేమియు లేక భిక్షాపాత్రను గైకొని యచటి పాశ్చాత్యగృహములకు జనెను. భిక్షుమెత్తుటనిన పాశ్చాత్యులలో హాస్యాస్పదము. నేరముకూడ. అచట నాతని కేమియు లభింపకపోగా దూషణములకు బాలయ్యెను. ఇట్లాకలిచే బీడింపబడిన వివేకానందుడు కడకొక బాటవశ్శీన మూర్ఖుల చెంతనేయొక భవనముననున్న యొక సతీతిలక వదిగాంచి యతని చెంతజేరి సేద దీర్చి హిందూమత ప్రతినిధిగా నాతని నెఱింగి తన గృహమునకు గొంపోయెను అంతమరుసటి దినమున మత సభ కధ్యక్షుడైన డాక్టర్ బారోన్ ను సందర్శించెను. మరుసటి దినమే మహాసభాప్రారంభము. ఏమిదైవ సంఘటన! ఎన్నికష్టపరంపరలకు గురియైనను భగవానుని యిచ్చ నెరవేరకుండునా! సునర్ణ మగ్నిత ప్రమైన కొలదిని తన చాయలవలె గ్రుక్కునుగదా! అట్లే వివేకానందుడు కష్టములనెల్ల దాటి సంపూర్ణ ధైర్యసాహసములతో, యవకా వేశముతో, అనుభవజ్ఞానముతో హిందూమతము తరపున మతమహాసభ నలంకరించెను.

1893 సం॥ ఆగష్టు నెలలో మహాసభ ప్రారంభమైనది. అన్ని దేశములనుండి, అన్ని మతములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చి యుండిరి. భవనమంతయు జిత్రాలంకారశోభితమై భూతల స్వర్గమువలె నుండెను. సర్వమత, సర్వవిద్యాతత్వవేత్తలగు నాతెల్లవారు భూలోక గంధర్వులొన నాసభ నలంకరించిరి. ఇట్టి సభలో మన వివేకానందునకు కిరి వ స్థానము నియమితమయ్యెను. సభాప్రారంభసూచకమగు హర్షధ్వనులు చెలరేగి

నవి. సభాధ్యక్షుడు తనప్రారంభోపన్యాసమును బూర్తి చేసెను. దాదాపు వెయ్యి ఉపన్యాసములు చదువబడెను. మొదటి దినము వివేకానందుడు పన్యసింపలేదు. ఆసభను జూచినంతనే వివేకానందునకు ధైర్యము సన్నగిల్లెను. ఆభౌతికలావణ్యమా తని యాధ్యాత్మిక భావములను గప్పివెచ్చెను. రెండవదినమున గూడ నాతడు పన్యసింపలేదు. ఆతని గుండెచెదలినది. మూడవ రోజున భౌతికవిజ్ఞానసభాధ్యక్షుడగు Dr. Snell గారు వివేకానందుని ఉపన్యసించుమని కోరినకొలదిని యాతనికి యధైర్య మెక్కువై, శరీరము చెమ్మగిలి, నోటమాట రాదయ్యెను. తాను హిందూదేశము నుద్ధరింపగలనను యహంకారముడం గెను. పాశ్చాత్య ప్రపంచమంతయును దలక్రిందులు చేయుదు నని యింతదూరమేతెంచి సమయమునకు దనదేశమునకును మతమునకు నవమానము జేకూర్చుట! యను భావములు దోష నిస్సహాయుడై, మనోగర్వమునువీడి తనగురువును, సరస్వతీదేవిని స్తోత్రముచేసి నిలువబడి సభ్యులను “సోదర సోదరీ మణులారా!” యని సంబోధించినంతనే సభ్యులనుండి హర్ష ధ్వనులు చెలరేగి నింగినిముట్టెను. సభికులు పరవశులైరి. దొరసానులందరు నుత్సాహముబట్టజాలక లేచి జేబురుమాలలె గురనైచిరి. కొందరు మోకాళ్ళపైనిలది నమస్కృతులొన రించిరి. కొంతకాలము వివేకానందుడు మాట్లాడుటకే వీలు కలుగదయ్యె. సద్దడగగానే స్వాములవారు స్వల్పోపన్యాస మునుజేసిరి. దానిని సువర్ణాక్షరములచే హృదయఫలకముల లిఖింపందగు. ఆసభావేదికపై నిలచిన ధీరునిస్వరూప మొకిం తదిలకింపుడు. ఆర్యసంతతికి యాదర్శమూర్తి యచట నిలువ బడి వేదాంతగర్జన చేయుచున్నది! ఆజానుబాహువులు, విశాలఫాలము, పుండరీకములబోలు లోచనములు! కషాయకం

తుల వెలిగిగక్కు శిరోవేష్టనమునుండి తొంగిచూచు ముంగు
రులు! ఆపాదమస్తకము వ్రేలాడు కాషాయబురఖాపై నడు
ముగడ గట్టబడి ధీరలక్షణమును సూచించు కాశీకోక! ఇది
త్యాగశౌర్యముల సమ్మేళన స్వరూపము! ఆమూర్తి నోటి
నుండి యగ్నిస్ఫులింగములవోలె సంతత ధారగా వెలువడు
చున్న వాక్ప్రవాహముచే సభమంత్రముగ్ధుల వోలెకట్టువడి
యెను. బాహ్యప్రపంచమును మరచి యానంద తరంగముల
దేలియాడినది. ఆనాటి స్వల్పోపన్యాసమే యమెరికాదేశ
మును మేల్కొల్పినది. సభపూర్తియై బయటికే తెంచిచూడ
నెచటవినినను వివేకానందుని ప్రశంసయే. ఎచటికి బోయినను
ఆహ్వానములే! వీధులలో నెచటజూచినను వివేకానందుని
చిత్రములే! క్రిందటిదినమున నాకలిబాధచే బాటప్రక్కన
సోలిపడి నేదదీర్చేడివారు లేని యనాధుడగు వివేకానందుడే
నా యితడు! దైవలీల నెన్న నెవరితరము!

వివేకానందున కంటినిస్పృహ యేలకలిగినది? జయ
మెట్లు చేకూరెనను విషయ మొకింత విచారితము. స్వాముల
వారు తనవిజ్ఞానమపారమనియ, నిట్టమగుడిపన్యాసకుడననియు
గర్విండి, తక్కిన మతప్రతినిధులందరు ఉపన్యాసముల వ్రాసు
కొనివచ్చి చదివియుండ, యూరకనే సభకు వెడలెను. ఈ
యహంకారముచే హృదయదౌర్బల్యము కలిగెను. తుదకు
దన యవ్యక్తతను గ్రహించి “అహంయంత్రం, భవాన్
యంత్రీ!” యని దేవిని స్తుతింపగానే గంగాప్రవాహమురీతి
ఉపన్యాసము దొరలెను. సభకట్టువడియెను. ఆమాట్లాడినది
వివేకానందుడుగాదు. ఆయనద్వారా విశ్వనియంత యుపన్య
సించెను. అట్లే మనమందరము చిత్తముల భగవానునికర్పించి
అహంకారమునువీడి విశ్వరంగమున విశ్వహృదయమున లీనమై

నప్పుడు జగన్నియంతలీలలు విశ్వలీలలై విశ్వోద్ధరణ కావింప
గలవు. స్వాములవారు ఆమెరికావారి స్వాగతమునకు బ్రతుక
త్తరమొసంగుచు దనకృతజ్ఞతను దెలుపుచు మూడువాక్యముల
బలికెను. “అనాదిసిద్ధమైన సన్యాసాశ్రమముల తరపున నా
కృతజ్ఞతాభివందనములు. మతములకు దల్లియైన హిందూమత
ముతరపున ధన్యవాదము! హిందూప్రజలతరపున యాశీర్వా
దములు.” పై మొదటివాక్యము స్వామికి సన్యాసాశ్రమ
మునందుగల గౌరవమును సూచించును. ఈనాటిసన్యాసులు
అలసులై, కాషాయమాత్రపరిధానులై దేశమున కావంతయు
దోడ్పడక నానాటికి భారమగుచున్నారు. భారతవర్షము పున
రుద్ధరింపబడవలెనన్న కట్టిసన్యాసులు భావనిద్రకుండిమేల్కొ
నవలె. సన్యాసాశ్రమమును బునరుద్ధరించిన శంకరుడు ఆసేతు
హిమాచలము పర్యటనసలిపి, క్షణమైన విశ్రమింపక చేసిన
సేవ ఈనాటి సన్యాసులకు దూరమైనది. శంకరులభాష్యశాం
తితో భావశాంతిగూడ చేసికొని వివేకానందునివలె దమజీవి
తములను విజ్ఞానాగ్నిచే బునీతమొనర్చికొని దేశవిమోచనకు
దోడ్పడుదురుగాక. విశ్వోద్ధరణకై ప్రాణముల నర్పించి విశ్వ
మహాయజ్ఞమున కాహుతులయ్యెదరుగాక. వివేకానందుని
సేవస్మరించి సేవలో శివుని సాక్షాత్కరించెదరుగాక.

విశ్వమున కాసియాఖండము తల్లివంటిది. ఇచ్చటనే
మతోద్ధారకులందరు జన్మించిరి. హిందూదేశమాసియాఖండ
మునకు గుండెవంటిది. హృదయము సరిగ బనిచేయునంత
కాలము శరీరమున కెట్టి భయమునులేదు. భారతీయులందరి
తరపున నభివందనముల దెలుపుటలో స్వాములవారీనాడు
మనల బాధించు స్వల్పభేదములదాటి భారతజాతిని ఏకస్వరూ
పముగా దిలకించెను.

ఇతర మతములయెడ హిందూమతమున కసహనము లేదు. ఏమతస్థుడైనను భారతవర్షమున నుండవచ్చును. మతములన్నియు భగవంతునిజేరు మార్గములే. కాన నెవరును దమ మతమును దృఢించి యన్యమతావలంబి కానక్కరలేదు. మన మందరమా సత్యస్వరూపివైపునకే నడచుచున్నాము. మార్గములుమాత్రము పరిస్థితుల ననుసరించి భిన్నములు. ఏ ఘంటానినాదమానాడు మ్రోగినదో యదియే యసహనములకు, ధర్మన్యమలకు, మృత్యుసూచకమగుగాక. యని స్వాములవారాశీర్వదించిరి.

మరుసటిదినమాసభలో స్వాములవారొక గంభీరమును, విశ్వమానవోద్ధరణ దక్షమునగు ప్రసంగమొకటి సలిపిరి. ఆమహామతసభలో స్వామికి నూతనవిజయముచేకూరెను. పత్రికలేమి, విఖ్యాతపండితులేమి, స్వామిని మానవోద్ధారకుడని ఘోషించెను. మతములకు బుట్టినిల్లగు భారతవర్షమునకు మతబోధకులనంపుట యవివేకమని పాశ్చాత్యమతసంఘములు గ్రహింపగలిగినవి. తదుపరి స్వాములవారు అమెరికాదేశమునంతటను బ్రకటనముసలిపి మతోపన్యాసములనొసంగి భారతభూమికిని, హిందూమతమునకును విజయమును జేకూర్చెను. పిమ్మట వారు ఇంగ్లాండుదేశమున కాహ్వానింపబడి యచట గొంతకాలముపన్యసించి సోదరినివేదితయను నాంగ్లనారీమణిని గుడ్వింకలను యువకునివెంటదీసికొని భారతవర్షమునకు బయలుదేరి వచ్చిరి.

1893 వ వత్సరమున బ్రారంభమైన వివేకానందుని విజ్ఞాన బోధలు విశ్వమున నలుమూలల వ్యాపించెను. ఫ్రాన్సుదేశమున నొక మతసభగూడి యచ్చట కాహ్వానింపబడి వారి ఫ్రెంచిభాషలోనే ఉపన్యాసముల నొసంగి యుచ్చెరు

వొందించెను. నేటికిని ఇంగ్లీషువారు స్వాములవారి యుపన్యాసములను భావములకొరకు గాకున్నను భాషకొరకైన జదువుచున్నారన వాని ప్రశస్తిని జాటుచున్నది. ఋగ్వేదమును శాయన భాష్యముతో నింగ్లీషులోని కనువదించిన మాక్స్ ముల్లర్ పండితుని, జర్మనీదేశములో ఉపనిషత్తులపై గృహిచేసి యనేక వేదాంతగ్రంథముల రచించిన ద్యూసేపండితుని గలసికొని వారితో ననేకవిషయములనుగూర్చి ప్రసంగించెను.

1902వ వత్సరము వచ్చుసరికి విశ్వరంగమున వివేకానందుని పని చాల పూర్తియయ్యెను. స్వాములవారు ఉబ్బస వ్యాధిచే గొంతకాలమెట్టి ప్రచారమును జేయలేకపోయిరి. అంత్యముసమీపించెను. ముందుగానే స్వాములవారు రాబోవు తన సమాధిని సూచించువాక్యములు పలుకుచుండె. జూలై 4వ తేదీన అరుణోదయమైనది. ఆనాడే స్వామి మహాసమాధిలో జేరదలచెను. ఉదయమంతయును ధ్యానమగు్నడై యుండెను. మధ్యాహ్నము సోదర సన్యాసులతో నానందముగ భుజించెను. సాయంకాలము శిష్యులకు లఘుకాముదిని భారముజెప్పెను. పిమ్మట కొంతదూరము విహారమునకరగివచ్చి స్నానమాచరించి శ్రీరామకృష్ణుని ప్రతిమగల నొకగదిలో బ్రవేశించి కొంతకాలము ధ్యాననిమగ్నుడై యుండి తన శిష్యునొకని జెంతకుబిలచి మూర్ఛమున విసరుమనియె. కొంతకాలమైన పిమ్మట శిష్యునావలకుబంపి తలుపుగడియవైచుకొని రుద్రాక్షమాలంజేబూని యర్ధనిమిలితనేత్రుడై పరశివునిధ్యానించుచు సత్తామాత్ర సత్యస్వరూపమునందు లీనమయ్యెను. అష్టాంగయోగముచే సమాధింజేరి బ్రహ్మరంధ్రముభేదించి హంసను విశ్వాత్మయందు లీనమొనర్చె. అదియే మహాసమాధి. పిదప

యాశ్రమవాసులచే స్వాములవారిదేహము మహావైభవము
తో గామాయాలంకృతమై చండనదారువులతో దహింపబడి
పిదప యస్థిసంచయనమొనర్చి యొక సువర్ణపాత్రలో జాగ్ర
త్తగానుంచబడి నేటికిని బూజలనొందుచున్నది.

వివేకానందుని ప్రతిభ యాయన యస్థలిత బ్రహ్మచర్య
మునందేకలదు. ఈబ్రహ్మచర్యవ్రతమహిమ అద్భుతము. ఇది
యే మానవుని ఉత్తమగతులను బొందించును. ఈ బ్రహ్మచ
ర్య శక్తిచేతనే స్వాములవారు తపోనిష్ఠాగరిష్టుడై, భగవద్భావ
మున నిశ్చలచితుడై, నిర్మూలితకర్ముడైన మునిముఖ్యునివోలె
శోభిల్లువాడు. ఆయన భక్తియా నిరుపమానము. మృదుమ
ధురగానముతో దంబురగైకొని జగజ్జననిగూర్చి రామప్రసా
దుని కీర్తనల బాడుచున్నపుడు రామకృష్ణుడు మైమరచి యా
నందనృత్యము సలిపెడివాడు! సమాధిలో బ్రవేశించువాడు.
పదునుకత్తిపై నడకవంటి జ్ఞానమార్గమా యాతనికి రాచ
బాటయే.

సుఖదుఃఖములను ద్వంద్వముల కతీతుడై స్థితప్రజ్ఞుని
వలె శోభిల్లువాడు. వివేకానందుని జీవితమంతయు నొక గుణ
పాఠమే. అష్టాంగయోగముచే సమాధి చేరకలిగినవాడే వివే
కానందుడు. జీవబ్రహ్మైక్యాను సంధానమొనర్చి జీవితము
నుతేజ మొనర్చుకొని జ్ఞానాగ్నిచే అరిషడ్వర్గము బరిమార్చి
భక్తాగ్రేసరుడై నిరంతరము భగవత్సేవ, మానవసేవ, మా
తృభూమిసేవ, యొనర్పగలిగినవాడే వివేకానందుడు. జ్ఞానుల
లోజ్ఞాని, భక్తులలో భక్తుడు, యోగులలో యోగిపుంగవుడు.
జ్ఞాన, భక్తి, కర్మ, యోగముల సమ్మేళనమే వివేకానందుని జీవి
తము. అందుచే వివేకానందుడు పూర్ణ యోగియని నావిశ్వా
సము. శుకమహర్షి వలె, ఒకప్పుడితడు పాశ్చాత్యదేశముల

దన్నభ్రమపెట్టుటకు ఏర్పడిన దృశ్యమునైన దిలకింపక మా
తృభావముతో ముందుకు గంతువేయించుచుండెడివాడు. ఇట్టిసద్గు
ణములతో శోభిల్లిన జీవితమే వివేకానందుని జీవితము. వివే
కానందుడు నిష్కామయోగి, దేశసేవకుడు. మాత్రాధకు
నాడు, మూసవసేవకుడు. ఇమ్మహనీయుడు తన అమృతవా
క్కులచే మూర్ఖులను సహితము త్రేజులనొనర్పగలిగి
నాడు. విశ్వరంగమున విశ్వాత్మను సాక్షాత్కరించి
విశ్వసేవారాధకుడైనాడు. వివేకానందుని ఆశయమేమన
“Spiritual Conquest of the world”, అనగా విశ్వమంతయు
దత్వముచే నరికట్టవలె! అదియే జీవబ్రహ్మైక్యాను. సంధా
నము చేయగల వేదాంత తత్వము. ఈ విశ్వరంగమున వివేకా
నందుడు వేదాంతకేసరియై గర్జించినాడు. అరిష్టద్వర్గములను
హృగములు చల్లచెదరై నవి. వివేకానందుని విజయము మా
నవకోటి హృదయములపై స్థిరమైనది. వివేకానందుని సంపద
భాతికరాజ్య సంపదకాదు. ఆధ్యాత్మిక రాజ్యసంపదకు అలం
కార భూతుడై చక్రవర్తివలె శోభిల్లినాడు. తనకీర్తి చంద్రి
కలు విశ్వమునకు వెదజల్లినాడు. వేదాంతము అమృతధారలై
ఆతని వాక్కునుండి ప్రసరించినది. ఇట్టి విఖ్యాతపురుషుడే
వివేకానందుడు. పాఠకులారా! పశుత్వమునకు దాసులుగాక
ఆత్మను సాక్షాత్కరించి విజయ ధ్వజముతో ముందుకు నడు
వుడు. ఏమది! ఆధ్వజముపైని ఆ సువర్ణాక్షరములుగాంచుడు!

వేమన శిరీషా యాత్మివృత్త జాగ్రత ప్రాప్య వరాన్నిబోధత.
తలచును గండ్లములకు మేల్కొంచుడు! మీ పవిత్రాశయముల బొందుడు.

ಕುಟುಂಬ ಸೌಕರ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಪುಸ್ತಕ ಪರಿಶೀಲನಾಪಟ್ಟಿ

ಪುಸ್ತಕ ಸಂಖ್ಯೆ	TPLA122B141
ಪುಸ್ತಕ ಹೆಸರು	ರಾಜ್ಯಕೃಷಿ ವಿವೇಚನಾಪಂಚಾಯಿತಿ
ತಾರೀಖು	29/10/24
ಮುಂದು ಅಕ್ಷರ	NO
ವೆಸುಕ ಅಕ್ಷರ	NO
ಮೊತ್ತದ ಹೆಜ್ಜೆ	67
ಪದ್ಧತಿ ಸೇವಾ ಹೆಜ್ಜೆ	No
ಭಾಷೆ ಹೆಜ್ಜೆ	NO
ಲೇಖಕ ಹೆಜ್ಜೆ	No
ಕರ್ತೃತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆ	Triveni
ಹೆಜ್ಜೆ ವಿವರಿಸುವುದು	Triveni
ಸ್ಥಾನ ಹೆಜ್ಜೆ	Tharasi
ಪರಿಶೀಲನೆ ಹೆಜ್ಜೆ	KASIMBI
ಹೆಜ್ಜೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು	
ಛೇದನ ಹೆಜ್ಜೆ	
ಪ್ರಾಕೃತ ಹೆಜ್ಜೆ	
ಪರಿಶೀಲನೆ	good